

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petih vrst á 2 D, do 100 vrst á 2 D 50 p, večji inserati petih vrst á 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D; Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
 Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljova ulica št. 5, pritrilno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje Telefon št. 34.
Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
Rekopisov se ne vrača.
Posamezne številke:
 v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več
 2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		V Ljubljani	po pošti	Din	Din
12 mesecev	...	Din 240—	Din 240—	Din 360—	Din 360—
6	...	120—	120—	180—	180—
3	...	60—	60—	90—	90—
1	...	20—	20—	30—	30—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Kdo bo odgovarjal?

V našem notranjepolitičnem življenju so zadnje čase duhovi čedalje bolj razburjeni. Dolgotrajna parlamentarna kriza, ki ni samo kriza vlade, odnosno Pašić - Pribečevićevega nacionalnega bloka, temveč tudi kriza države in celokupnega njenega prebivalstva, je razvnela do skrajnosti strankarske strasti, ki so ji začeli razvneti gotovi brezvestni elementi še s stanovskim antagonizmom. Politična atmosfera je zgoščena tem bolj, ker imamo tudi v zunanji politiki neprestane težkoče, ki so seveda v prvi vrsti posledica notranjih razprtij.

Čim bolj pa se bližamo trenutku, ko se bo morala krona odločiti za ta ali oni način rešitve državne krize, tem bolj si prizadevajo gotovi politični spekulanti nahujskati ljudstvo proti mirnemu sožitju jugoslovenskega naroda, proti obstojem zakonom in vsemu družabnemu redu. Revolucionarna in prevratna gesla, ki jih je trezna javnost že davno odklonila, ker vodijo iz neurejenih razmer v popoln kaos, so znova splavala na površje. Iz daljnega boljševiškega raja nosi rusko cerkveno zlato, pomešano s krvjo in solzami sestradanega ruskega naroda, komunistično propagando tudi k nam. V drugih državah je diktatura proletariata že odklenkala, dasi je imela v bogatih industrijskih centrih več perspektiv na uspeh, kakor v agrarni Jugoslaviji. Toda rdeča moskovska internacionala se noče sprijazniti z mislijo, da bi se v zapadni Evropi razbile vse njene nade glede svetovne socialne revolucije, ker bi to pomenilo konec boljševiškega nasilja tudi nad ruskim narodom.

Zato sondira tla zdaj tu, zdaj tam. Naše notranje razprtje so ji posebno dobrodošle. Kjer vlada red in mir, tam komunizem zamaže svoje plevele. Kjer pa se je strankarski boj in partizanstvo razpaslo tako, kakor pri nas, kjer je država izgubila vsako avtoriteto, kjer lahko hujska proti obstoječemu pravemu redu vsak, komur se zahoče, tam so vrata komunizmu odprta na stežaj.

In res vidimo, kako so začeli komunistični hujskači pod okriljem opozicijskega bloka dvigati svoje glave. Doživeli smo celo nekaj neverjetnega, v pravno urejeni državi, kjer imajo oblasti kolikšak avtoriteto, popolnoma nemogočega, da napoveduje svoj parlamentarni klub meščansko vojno. Zdi se nam, da nismo več v Jugoslaviji, ki hoče imeti za vsako ceno mirno življenje in nemoten gospodarski razvoj, temveč v Rusiji ljudskega tribuna Kjerenskega, kjer so nahujskane mase z bajoneti navalele na narodno skupščino in pobijale zakonito izvoljene poslance. Tudi v Rusiji je bilo pred

usodnim oktobrskim prevratom demagoško na vrhuncu, tudi tam so prevratni elementi nemoteno rovarili proti državi in njeni avtoriteti, tudi tam je vlada spala in popuščala, dokler tla pod njo niso eksplodirala. Takrat se je prišla za glavo, toda kesanje je prišlo prepozno. Morala se je umakniti peščici oboroženih uzurpatorjev, ki so pahnili potem ruski narod v nepopisno bedo, iz katere črpajo še danes sredstva za svoje brezskrbno življenje.

Vesti iz mnogih evropskih držav potrjujejo, da je opaziti povsod energično komunistično akcijo. V Parizu so odkrili boljševiško čezvračajo, na Češkoslovaškem so na delu sovjetski vojniki, angleške oblasti so izsledile komunistično zaroto, Italija stoji pred notranjimi nemiri, skratka, moskovska internacionala preda nad Evropo nove mreže. In če pogledamo v naše politične razmere, se lahko prepričamo, da se tudi nad Jugoslavijo zbirajo črni oblaki. Ali ni značilno, da gre paralelno z akcijo opozicijskega bloka, ki hoče na vsak način strmoglaviti nacionalno vlado, intenzivna prevratna propaganda neodvisne delavske (komunistične) stranke? Ali ni zanimivo naključje, da napoveduje meščansko vojno eden voditeljev opozicije dr. Korošec, dočim drugi v istem času paktira v Moskvi z boljševiško vlado in govori o revoluciji v Jugoslaviji?

Ali ni končno višek popustljivosti, da državne oblasti ne nastopijo proti ljudem, ki odkrito rovarijo proti državi in pozivajo že itak razburjene in nahujskane množice, naj dvignejo orožje proti lastnim sodržavljanom? Zdi se nam, da smo se približali odločilnim trenutkom, ko bo treba zaklicati enim in drugim: Stojte!

Naše ljudstvo je dovolj krvavelo v svetovni vojni, ono je izmučeno in gospodarsko oslabiljeno, njegovi interesi se križajo z interesi političnih šarlatanov, ki mislijo, da si na razvalinah Jugoslavije in njenega edinstva mehko posteljejo.

Kdo bo odgovarjal, če pojde podpihovanje strankarskih in stanovskih strasti tako daleč, da izbruhnejo v državni notranji nemiri? Verujemo v treznost in razsodnost našega ljudstva, ki v masah ne bo nasedlo raznim hujskačim, toda položaj je tak, da lahko pride danes ali jutri med nasprotnimi strankami do krvavega konflikta. In kdo bo nosil odgovornost za posledice? Z ene strani hujskači iz opozicijskih vrst in komunističnega tabora, ki so si segli v roke, da si izzovejo tak konflikt, z druge pa državne oblasti, ki mirno gledajo, kako se širi v državi prevratni duh. — Zato kličemo enim in drugim: Spametujte se! Še je čas, da rešimo vse spor-

Vlom v naš konzulat v Celovcu.

Avstrijecem se je posrečilo spraviti v glasilo francoske vlade lažnjiv demanti. — Slovenci na Koroškem uživajo vse pravice in svoboščine! — Slovenske šole dobivajo velike podpore?!

— Dunaj, 9. julija. Avstrijski korespondenčni biro razširja z ozirom na svojočasno vest, da je bil izvršen v jugoslovenski konzulat v Celovcu vlom in odnešenih več važnih listin iz arhiva, zmagoslavno tole poročilo iz Pariza:

„Z ozirom na vlom v jugoslovenski konzulat v Celovcu ugotavlja „Le Temps“, poluradno glasilo francoske vlade, da ni napravila jugoslovenska vlada v tej stvari nobenih korakov pri avstrijski vladi. Sicer pa tudi niso vlomilci pri svojem zločinu zasledovali nobenih političnih ciljev. Bila je to navadna tatvina, kar je razvidno že iz tega, da se zločinci niso dotaknili uradnih spisov.

„Le Temps“ povdarja nadalje, da je slovensko prebivalstvo na Koroškem popolnoma mirno in vsestransko zadovoljno, ker uživa vse pravice in svoboščine. Slovenske šole dobivajo sedaj veliko večje podpore, kakor prej. Vse druge trditve, ki so morda prodirle v časopise, so v nasprotju z dejstvi.“

Vest, da bi bil „Le Temps“ priobčil to tendenciozno ugotovitev, je izzvala v jugoslovenskih krogih začudenje in veliko pozornost. Poizvedbe so dognale, da je „Le Temps“ res nasedel po nekem posredovalcu Avstrijem ter priobčil avstrijski demanti. Posredovalec pa si je dal za to uslugo plačati za avstrijske razmere naravnost ogromno vsoto.

Avstrija ima sicer v letošnjem proračunu 100 milijard deficita in berači po vsem svetu za podpore, toda za take svrhe ima vedno dovolj denarja!

Avstrijski Nemci so si ostali zvesti, kakršni so bili pred vojno, takšni so ostali tudi sedaj. Kakor nekoč si pomagajo z lažmi in zavijanjem in ne štedijo z denarjem. Todi sedaj menijo, da bodo s plačanimi lažmi spravili resnico s sveta. Toda dejstva vendarle ostanejo, če se tudi za hip nameče svetu peska v oči. Nepobitno dejstvo je, da se je izvršil vlom v naš konzulat v Celovcu, da so vlomilci odnesli iz konzulata važne politične dokumente, ki se nanašajo na položaj koroških Slovencev. Takisto je tudi res, da je položaj slovenskega prebivalstva danes na Koroškem prav tako obupen, kakor pod staro Avstrijo. Sto tisoč koroških Slovencev ima samo eno enorazredno šolo, in naj to avstrijske vlade še tako podpira, na stvari to ne spremeni niti pitice. Kar se tiče pravic in svoboščin, ki jih baje uživajo naši koroški rojaki, ugotavljamo, da ne najde koroški Slovenec pri državnih oblastvih nikjer pravice v svojem rodni jeziku. Tako je in nič drugače! Pozivamo v imenu koroških Slovencev jugoslovensko vlado, odnosno ministristvo zunanjih del, naj ukrene vse potrebno, da popravi glasilo francoske vlade krivico, ki jo je zagrešilo pravični jugoslovenski stvari s tem, da je nasedlo dunajskim spletkarjem. Nič več se ne sme prigoditi, da bi francoski list, ki stoji v notoričnih stikih z zavezniško francosko vlado, stal v službi avstrijskih nemško-nacionalnih krogov in nastopal proti jugoslovenskim interesom!

Politična situacija.

Odločilni dnevi. — Kraljev prihod v Beograd.

— Beograd, 10. julija. (Izv.) Danes dopoldne ni bilo nikakih važnih političnih dogodkov. Največje zanimanje vlada za današnje sejo min. sveta, ki bo gotovo razpravljala o snočnem komunističnem opozicijskega bloka, ki zahteva izredno sklicanje Narodne skupščine. Listi danes objavljajo ta komunike brez vsakega globokejšega komentarja, nekateri parlamentarni krogi podčrtavajo okolnost, da vsebuje ta komunike vse one stvari, ki jih blok toliko in tolikokrat že omenja in skuša ugotoviti.

Govori o neustavnem in neparlamentarnem stanju in zahteva, da se iz interesov naroda in države čimprej najde izhod iz te krize.

Danes popoldne je bil v saborni cerkvi parastost po pokojnem ruskem poslaniku v Beogradu Hartvigu. Parastosu so prisostvovali člani vlade, predsedstvo narodne skupščine, več poslancev, zastopniki civilnih in vojaških oblasti in mnogoštevilna ruska kolonija.

V parlamentu vlada napeto zanimanje za povratek Nj. Vel. kralja Aleksandra I. v Beograd. Kakor hitro se vrne kralj v Beograd, naglašajo politični krogi, se prične z definitivno rešitvijo krize, na podlagi katere se določijo pravice notranji politiki. Kralj se

likokrat že omenja in skuša ugotoviti. Govori o neustavnem in neparlamentarnem stanju in zahteva, da se iz interesov naroda in države čimprej najde izhod iz te krize.

Danes popoldne je bil v saborni cerkvi parastost po pokojnem ruskem poslaniku v Beogradu Hartvigu. Parastosu so prisostvovali člani vlade, predsedstvo narodne skupščine, več poslancev, zastopniki civilnih in vojaških oblasti in mnogoštevilna ruska kolonija.

V parlamentu vlada napeto zanimanje za povratek Nj. Vel. kralja Aleksandra I. v Beograd. Kakor hitro se vrne kralj v Beograd, naglašajo politični krogi, se prične z definitivno rešitvijo krize, na podlagi katere se določijo pravice notranji politiki. Kralj se

vrne z Bleda v Beograd ali še nocoj ali pa jutri zjutraj.

Zastopnik HRSS posl. Ivan Pre-davec je že snoči zapustil Beograd. Odpotovali so tudi muslimani z dr. Spahom v Sarajevo.

Radić definitivno sklenil zvezo z ruskimi boljševiki.

— Moskva, 9. julija. (Radio) Voditelj Hrvatske republikanske seljačke stranke Stjepan Radić je definitivno sklenil vstop svoje stranke v kmečko komunistično internacionalo. Sklenil je zavezno pogodbo z mednarodno kmečko komisijo.

Bivši bolgarski poljedelski minister Obrov, ki je pripadal zemljoradniški vlad Stambolijskega, pride v Moskvo(?), da tudi začne pogajanja z voditelji komunistične kmetijske internacionala za vstop bolgarskih zemljoradnikov v to zvezo.

— Dunaj, 10. julija. (Izv.) Po nekaterih poročilih je Stjepan Radić zapustil Moskvo in odpotoval na ozemlje ob Volgi. Nekatera poročila tudi javljajo, da namerava Stjepan Radić odpoto-vati na Kavkaz, da prouči tamošnje kmetijske razmere.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.
 Dne 10. julija. Sprejeti ob 13.
 Devize: Curih 15.305—15.401, Pariz 434.90—439.90, Praga 250.90—253.90, Newyork 85.40—86.40, London 370—373, Milan 365.10—366.10, Dunaj 0.1204—0.1224.

Valute: dolar 84.25—85.25, češka krona 2.48—2.51.

Efekt: 7% invest. posoj. 1921 66.50—68, 2½% drž. renta za ratnu štetu 128—124, Ljubljanska kreditna 225, Centralna banka 32—35, Hrv. eskomptna banka 125.50—126.50, Kreditna banka, Zgb. 123, Hipotekarna banka 65.5—66.50, Jugobanka 114—116, Prastedion 915—920, Eksploatacija 118—120, Drava d. d. Osiček 360, Šečarana, Osiček 1050—1065, Isis d. d. 62—65, Nihag 90, Gutman 780—800, Slaveks 275—285, Slavonija 99—100, Trboveljska 520, Vevče 150—152.

INOZEMSKA BORZE.
 Curih, 10. julija. Današnja borza: Beograd 6.55, Praga 18.35, Newyork 557.50, London 24.17, Pariz 28.35, Milan 23.75, Pariz 133.50, Dunaj 0.007825.

— Trst, 10. julija. Predborza: Beograd 27.60—27.65, London 101.90—102.10, Pariz 118.50—119, Newyork 23.475—23.525, Curih 420.50—422, Dunaj 0.0332—0.0334, Praga 68.90—69.20.

— Dunaj, 9. julija. Devize: Beograd 828—832, London 307.700—308.700, Milan 3032—3044, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3607—3623, Praga 2084—2094, Curih 12.700—12.750, Valute: dinar 827—833, dolar 70.460—70.860, lira 3054—3065, češka krona 2077—2093.

DR. IVAN ROBIDA:

25

(refleksivno)

Ah tedaj je to srcé vzgorelo, ko kres, na góri zapaljen, v plamen strm

v ljubezni bujni razcvetelo v en sam se rožnat grm. Na tleh otroških zlatih dni mojih in tvojih Lucija je vsklil, z bridkostjo trpljenja tvojega sem mu gnojil, in s solzo usmiljeno svojega, sem mu zalil.

In pognal je v popje in se razpel, in v dišečem žaru se razcvetel, da zdaj v plamenih živih ves gori. Kot je nekda tam grm gorel na gori sinajski, in zdaj gori, in zdaj žari, in bo gorel, in bo žarel, do konca dni, Lucija!

Lucija: (potrta) Kaj naj z bogastvom vsem brezdanjim tvojega srcá, ki mi ga siplješ pred nogé v trenutku tem storim?

(resignirano, otožno)

Usehl, mrtvo moje je srcé, ... in jaz kakó, naj se ti oddolžim, nevrednica, za vse, ne vem.

France: (ognjevit) Ti in nevrednica! Svetnica, ki ni na tebi sence greha, ki pokoriš se in trpiš za grehe tuje, mučenica! Ah glej, jedina je uteha mi vera vate bila v teh nezgodnih, dolgih, temnih dneh.

In če s krivnje se uróki res bila ómadéževala, pa pezo stokrat s solz potoki, s krvjó si srčno si izprala!

Lucija: (stvarno, skoraj trdo)

Iz ríznice zaklád zajél si bogate čiste duše svoje, in lastne bisere nadel si samo na sence bede moje. Ne varaj sam se! Mimo zmot na jasno, trdno kreni pot!

France: (obupno vije roki) O daj, ne zavrzy tega srca zaupaj ljubezni njegoví; pomisli, da nate sem z lanci gorja, da z bóli neznosne okovi,

kot strah in obup jih rodi, prikóvan, da z dušo sem celo nesrečno ti vdan, da nisem več svoj, da sem tvoj!

(koprneče)

O ti, saj si dobra in blaga, da blažje in boljše od tebe ni — o daj mi sijati svoje oči, ne podi spred raja me praga. Kakó naj brez tebe na sveti, odslej bi še mogel živeti? pogrešati tvojih belih lakti, pozabiti tvojih globokih oči, ne diviti zlatu več tvojih se vlas, iz duše izbrisati tvoj si obraz in grudi prelestne ... in tebe ... vso ...

ki lepša, kot ... mavrica si naš vodó, kot rosa je v jutranji — zarji — (vrže se na kolena) ah ... kot sveta ... devica v — oltarji.

Lucija: (presenečena)

Usmiljeni Bog! ... grešiti nikar! (s strahom, strogo) Nesrečni otrok, — ah, vstani vendar —

Kaj govoriš ... ?

(Odmor.)

Rože ob potu.

Lucija: (presenečena, zbegana)

(zase) Pod križev tolilikih bremenom naj svojim naložim ramenom razmučenim še to najtežje zdaj? (Francetu, grenko) Nesrečni moj prijatelj! o zakaj ni vse, kot bilo je, ostalo, zakaj še dalj ni srce spalo?

France: (nežno) Ni moglo, ni moglo, Lucija!

o tebi je sanjalo, ... in se ni zavedalo ... ah, morda se je celó v rahlih, plavih slutnjah balo, ... da ne bi ... izpregledalo. Todá — ko je tista ura prišla, in je potrkala nanje, se je predramilo, in si razložilo sanje v — spoznanje, si ožarilo svojo mladost, in si razkrilo svojo sladko, tiho skrivnost, (vsklikujoče) da te ljubi, ljubi! Lucija!

Sestanek Male antante v Pragi.

Odhod zunanjega ministra dr. Ninčiča v Prago. — Razpravni program. — Dr. Ninčič potuje po konferenci na Dunaj in v London

— Beograd, 10. julija. (Izv.) Danes ob 8.45 zjutraj je odpotoval zun. minister dr. Ninčič v spremstvu svojega kabinetnega šefa v Prago preko Subotice. Kakor javljajo beogradski listi, poseti zun. minister dr. Ninčič po končani pragiški konferenci na Dunaju avstr. zveznega predsednika dr. Hainischa in zveznega kancelarja dr. Seipla, kateremu bo izrazil v imenu jugoslovenske vlade čestitke za srečno ozdravljenje. Po posetu na Dunaju odpotuje zunanji minister dr. Ninčič v London, kjer se udeležuje za 16. t. m. sklicane mednarodne konferencije. Po »Daily Telegraphu« je britanska vlada odpustila na Jugoslavijo, Rumunsko, Grško in Portugalsko vabila s. poslance, da pooblaste svoje londonske poslanike z udeležbo pri konferenci. Ker se bodo na tej konferenci razpravljala reparacijska vprašanja, ki globoko segajo v naše vitalne državne interese, smatra zun. minister za koristno, da se te konference osebo udeležijo.

— Praga, 10. julija. (Izv.) Listi danes objavljajo dnevni red konference Male antante, ki bo trajala od 11. do 13. t. m. Dnevni red obsega tele točke:

- 1.) Izmenjava misli in razprava o mednarodnem položaju.
- 2.) Razmerje držav Male antante do sosednjih držav, zlasti vprašanje finančne in gospodarske obnove Madžarske.
- 3.) Mala antanta in pogajanja o reparacijah.

Pred zaključitvijo trgovinske pogodbe z Italijo.

Sporne točke uvozne carine večinoma izravnanе. — Glavne težkoče dela znižanje carine na vino.

— Beograd, 10. julija. (Izv.) Po daljšem zastoju trgovinskih pogajanj z Italijo so se včeraj pričela posvetovanja. — Italijanski poslanik Bodrero ozioroma predsednik italijanske delegacije Luciolli sta prejela od Mussolinija zadnja navodila za sklenitev trg. pogodbe z Jugoslavijo. Največje težkoče so bile v prvi sekciji, ki je razpravljala carinsko tarifo. Včeraj popoldne je bil skupni sestanek obeh delegacij, na katerem so bila končno rešena vsa sporna vprašanja. Največ težkoče je delalo vprašanje uvoza industrijskih predmetov iz Italije v našo državo. Za industrijske predmete, ki jih naša država sama doma izdeluje in katere je naša država obvezana šteti in varovati interese domače industrije, zahteva Italija obsežne koncesije na škodo naših domačih industrij, ker bi Italija skušala naš trg s temi predmeti preplaviti. Finančno močnejša Italija bi gotovo z vsemi sredstvi konkurirala našim domačim industrij. Vsi dve državi ne more sprejeti italijanskih zahtev, ker bi bil zadan domači produkti težak udarec.

Včeraj od 11. do 14. je bil sestanek v trgovinskem ministrstvu, ki so se ga udeležili trgovinski minister dr. Krizman, zunanji minister dr. Ninčič, načelnik oddelka za izvršitev mednarodnih pogodb dr. Rybář in načelnik trgovinskega ministrstva Kosta Todorović. Na tem sestanku se je definitivno določilo

Angleško - francoski sporazum.

— Pariz, 10. julija. (Izv.) Včeraj dopoldne je bil zadnji sestanek Macdonalda s Herriotom. Po sestanku je bil izdan skupni komuniké, ki veli:

Angleška in francoska vlada sta se sporazumeli predložiti zaveznikom noto s priporočilom, da sprejmejo tele sklepe:

I. Po mnenju angleške in francoske vlade ima konferenca, ki se dne 16. t. m. sestane v Londonu, za cilj, da uredi izvedbo strokovnjaškega načrta, v kolikor gre za vprašanje, katerega rešitev je stvar interesiranih vlad.

II. Obe vladi uvidevate važnost gospodarskih in finančnih vidikov, naposled potrebo vzpostaviti režima zaupanja, ki bi mogel pomiriti eventualne upnike, toda ne smatrate, da bi potrebe ni mogoče združiti s spoštovanjem versailleske mirovne pogodbe. Kršitev mirovnih določil bi samo uničila zaupanje v svečane obljube in obveze naroda za trajne temelje z muko vzpostavljene miru in ne bi bila v stanu odstraniti novih konfliktov, nego bi jih še omogočila.

Člena III. in IV. note govoriča o

TRGOVINSKA POGAJANJA Z MADŽARSKO.

— Beograd, 10. julija. (Izv.) Danes dopoldne se sestane naša in madžarska delegacija, ki vodita pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe z Madžarsko. Na tej plenarni seji bo podpisan zaključni protokol, ki je bil včeraj sestavljen in ki vsebuje vse še stilizirane konvencije, zadevajoče prometna vprašanja, obmejni promet, transport živil preko naše države z Albanijo, kakor tudi druga gospodarska in finančna vpraša-

4.) Zadeve Društva narodov, vstop Nemčije v Društvo narodov, vojaška kontrola bivših neprijateljev in druga vprašanja, ki se bodo razpravljala na bodoči skupščini Društva narodov.

5.) Sklepi Male antante o načinu za omejitve oboroževanja in zadevna organizacijska pogodba, ki se predloži Društvu narodov.

— Beograd, 10. julija. (Izv.) Nekateri zunanji listi so priobčili poročila o odgoditvi konference Male antante. Te vesti je treba smatrati kot prikriti diplomatski intrigo proti Mali antanti. Konferenca se na vsak način vrši. Organ romunske vlade »Adevurul« javlja, da je češkoslovaški zun. minister dr. Beneš ponudil svoje posredovanje za odstranitev besarabskega spora med Rumunsko in Rusijo. Vladni organ pripominja k temu, da romunska vlada še vedno vztraja pri svojem stališču, da je sporazum z Rusijo mogoč edinole na temelju priznanja Besarabije Rumunski. Rumunska vlada je pripravljena dati gotove koncesije, ki se nanašajo na obliko tega priznanja, da se ne žali čut ruskega naroda.

Isti list dalje pripominja, da bo romunski zun. minister Duca na pragiški konferenci skušal razčistiti zadnji čas zelo napete odnose med Jugoslavijo in Rumunsko in bo jugoslovenskemu ministru dr. Ninčiču predložil večje število pritožb romunske narodne manjšine, ki se nahaja v Jugoslaviji.

stališče naše vlade glede uvoznih olajšav, ki se imajo dovoliti Italiji in glede carinskega tarifa.

Popoldne od 17. do 21. je bila plenarna seja gospodarske komisije, kateri so prisostvovali polnoštevilno italijanski in naši delegati. Na tej seji se je dosegel končni sporazum v vseh spornih vprašanjih. Sporne točke so bile rešene na ta način, da so Italijani v gotovem oziru popustili. Odprto je še vprašanje uvozne carine na vino.

V zunanjem ministrstvu so izjavili vašemu dopisniku, da pogajanja z Italijo potekajo najpovoljnejše in je upati, da bodo še koncem tega tedna zaključena in da bo pogodba takoj nato podpisana.

— Beograd, 10. julija. (Izv.) Italijanski poslanik Bodrero in poslovni odpravnik italijanskega poslanstva Sola sta posetila včeraj zunanjega ministra dr. Ninčiča ter se z njim razgovarjala nad eno uro. Italijanski poslanik Bodrero je naznanil zunanjemu ministru stališče rimske vlade napram zdajšnjim obmejnim dogodbom. Izmenjane so bile tudi misli o sklenitvi trgovinske pogodbe med obema državama. Mussolinij je po Bodreru izrazil zahtevalo jugoslovenskemu tisku za korektno postopanje napram obmejnim dogodbom. Italijanski poslanik priredi te dni čajanko, na katero so vabljeni vsi zastopniki beogradskega in ostalega domačega tiska.

predložiti strokovnjaškega poročila reparacijski komisiji, ki je zopet to poročilo s pismom od 17. aprila predložila interesiranim vladam na znanje.

V. Obe vladi uvidevate, da je velike važnosti neodložljiva izvedba strokovnjaškega poročila, kako naj bi se zavarovala plačila od strani Nemčije in določil skupni zavezniki postopek. Vsi dve vladi se oboje vladu sporazume, da se dne 16. julija v Londonu sestane konferenca, na kateri bo na splošno zadovoljstvo sodelovala tudi Amerika. Bodoči sporazum ne smejo tangirati avtoritete reparacijske komisije. Odredbe Dawesovega načrta ugotavljajo razne kontrolne organe in če pride do namernega neizpolnjevanja teh obveznosti, otvori se vprašanje neiskrenosti Nemčije. Če reparacijska komisija ustanovi kak slučaj neizpolnjevanja, se interesirane države obvežejo s skupnim sporazumom glede uporabe nadaljnjih sredstev.

— Pariz, 10. julija. (Izv.) Macdonald je včeraj popoldne odpotoval v London.

nja, ki izvirajo iz trianonske mirovne pogodbe. Madžarska delegacija odpotuje jutri v Budimpešto, kjer poroča predsednik delegacije baron Wodjanyer o dosedanjih rezultatih pogajanj. Pogajanja se bodo prekinila do 1. septembra. Včeraj dopoldne je posetil zunanjega ministra madžarski poslovni odpravnik Forj ter z njim razgovarjal nad 1 uro. V imenu svoje vlade je izrekel zahvalo za korektno postopanje naše delegacije napram Madžarski.

Veliki neredi in nemiri na Bolgarskem.

— Beograd, 10. julija. (Izv.) Iz Sofije so danes prispela kratka poročila o resnih in velikih kmetskih nemirih v južni in zapadni Bolgariji. Poročila naglašajo, da je na Bolgarskem izbruhnila prava kmetska revolucija. Pri Burgasu so kmetje ubili srezkega načelnika. Vlada je odposlala v kraje, kjer so izbruhnili nemiri, močne oddelke redne vojske in tja so odšli tudi čete makedonskih organizacij.

VELIK VIHAR V FRANCOSKI ZBORNICI.

— Pariz, 10. julija. (Izv.) Na včerajšnji popoldanski seji parlamentarne zbornice je prišlo do viharnih prizorov in spopadov med desničarji in levičarji. Na dnevnem redu je bila razprava o amnestijskih predlogih. Ko je desničarski poslanec Baryllet omenil, da bi gotovo v slučaju, da bi došlo do pomloda ščena Caillaud in Malvy, vstali vsi na bojnih poljanah za svobodo Francije padli junaki ter proti temu protestirali, je v dvorani nastal nepopisen vihar in ogorčeni klici levic. Poslanec general Sant Just je pokazal na poslanca Malvyja in obenem protestiral proti vsebini amnestijskih predlogov. Nastal je zopet vihar. General Sant Just je bil od predsednika pozvan, da preklicuje žaljivke, toda general je preklic odklonil. Dobil je zato ukor.

ITALIJA IN LONDONSKA KONFERENCA.

— Rim, 10. julija. (Izv.) V palači Chigi je bila včeraj daljša konferenca, ki je razpravljala o london. konferenci. Prisotni so bili gen. tajnik zun. ministrstva senator Contarini, dalje razni strokovnjaki, ki so sodelovali in še sodelujejo v reparacijski komisiji. Pozneje so prišli na konferenco min. predsednik Mussolini, fin. minister in minister za narodno zdravje. Konferenca je določila točno navodila za italijansko delegacijo, ki bo zastopala Italijo na londonski konferenci.

ODSTOP PAPEŠKEGA NUNCIJA V PRAGI.

— Praga, 10. julija. (Izv.) Kakor poroča »Pravo Lidu«, je odstopil papeški nuncij Marsaggi. Marsaggi se je udeležil kot oficijelni zastopnik rimske stolice neke katoliške ali boljše klerikalne prireditve v Plznu, na kateri so manifestirali za protirepublikansko idejo in tudi proti predsedniku republike. Vladni listi so zato nuncija ljuto napadali.

STRAHOVIT VIHAR V ZADRU.

— Zadar, 10. julija. Ob zadrski obali je razsajal včeraj strahovit morski vihar. Vsa polja in vrtovi v okolici Zadra so trpeli ogromno škodo. Pretrgane so bile vse brzojavne in telefonske zveze.

Politične vesti.

— Ali je mogoče? Če smemo verjeti vestem, ki jih je posnel današnji »Slovenec« po beogradskih »Novostih«, so prišli včeraj dopoldne v Beograd zastopniki načelstva HRSS, da se posvetujejo s šefi opozicijskega bloka. — Glavni odbor HRSS je na konferenci baje razpravljaj o novi orientaciji (?) stranke, ki se najbrž pridruži ožjemu opozicijskemu bloku. Iz tega sklepa »Slovenec« poroča, da je opozicijski blok glede rešitve krize v njegov prilog že na konju. »Novosti« vedo celo poročati, da je Pašić poslal na Dunaj ministra Trifunovića, da stopi v stik z Radičem in skuša doseči z njim sporazum. Te vesti so po našem globokem prepričanju iz trte izvitve. Prvič je nova orientacija v Radičevi stranki sploh nemogoča, ker so imeli hrvatski separatisti že opetovano priložnost, da stopijo na pot mirnega sožitja s Srbi, pa so vsak korak k sporazumu odločno odklonili. Orientacija HRSS ostane slej ko prej ista: proč od Beograda!

— Drugič je absurda misel, da bi Pašić paktiral z Radičem, potem ko je slednji odkrito stopil na stran največjih sovražnikov našega edinstva ter prodal svojo stranko rdeče-zeleni internacionali. Iz izdajcem Jugoslavije in njenega pravnega reda ni mogoč sporazum. Tretjič je smešna trditve, da je Pašić poslal svojega zastopnika na Dunaj, kjer Radiča sploh ni. Avstrijske oblasti so mu prepovedale povratek v Avstrijo, ker se hočejo tudi same zavarovati pred komunistično propagando. S takimi izmišljotinami hoče opozicija očividno prikriti izgubljeno igro.

— Klerikalci se zopet ponujajo. Zanimiva poročila čitamo v beogradskih listih. Po teh poročilih je opozicijski blok pristal na to, da reducira svoje zahteve samo, ako se sestavi takozvana koncentracijska vlada. V to vlado bi naj vstopil samo dr. Korošec s svojo skupino. Korošec pa bi naj imel v tej vladi pravico »veta«, to je da bi vsak sklep vlade propadel, ako bi bil on proti temu sklepu ako bi tudi sicer bilo glasovanje soglasno. Znano je tudi, da je dr. Korošec vodil pogajanja z radikali in jim ponudil pomoč svoje skupine, toda pod pogojem: 1. da Slove-

nija dobi svojo avtonomijo in 2. da se radikali pismeno zavežejo, da se izvrši revizija sedanje ustave. Radikali so na te ponudbe izjavili, da bi sicer lahko klerikalce zadovoljili potem samoupravnega sistema, nikakor pa se ne morejo zavezati za revizijo ustave, ki je treba s strogo izvedbo vseh določb šele preizkusiti, kje so njene dobre in kje njene slabe strani.

— Na Koroščevo grožnjo o državljanski vojni odgovarja beogradski »Balkan« takole: »G. Korošec preti s prelivanjem krvi in z državljansko vojno. On pri tem pozablja, da se navadno izžene volka, ako se goni lisico. Korošec pozablja, da je v tej državi 8 milijonov Srbov nasproti 4 milijonom ostalih. Ako bi prišlo do tega, da bi kdo želel državljansko vojno, kakor to dr. Korošec bedasto govoriči, potem bi bilo teh 8 milijonov v stanu, zlomiti vrat vsakomur in mu v tem trenutku ublažiti razpoloženje za nered in nemire, ako se samo zasadi v ledino srbska zastava in se pozove pod njo vse, kar je srbsko. To bi brzo iztreznilo tudi dr. Korošča. Nič več se ne popeva ona pesem: »Srbe na vrbe!«

— Čujte, kakšen vpliv ima »Slov. Narod«! Blokaški »Hrvat« je napisal članek o progonu tiska v Sloveniji in pravi uvodoma: »Takoj po imenovanju Pribeževičevega demokrata Viljema Baltića za velikega župana, je »Slov. Narod«, danes radikalni list, z zgražanjem konstatiral, da se novine v Sloveniji ne plenijo... Ta gnusni pojav je takoj našel odziv pri ljubljanskih merodajnih in pričel se je režim najbrezobzirnejšega progona opozicijskega tiska.« — »Hrvat« jo vedno pogodi, kadarkoli zine, torej tudi to pot! O da, ako bi imel naš list tak vpliv, kakršnega mu pripisuje »Hrvat«, bi bile razmere pri nas že z davna — drugačne!

— Poset zunanjega ministra na Dunaju. Dunajska »Neue Freie Presse« javlja, da poseti jugoslovenski zunanji minister dr. Ninčič po končani konferenci v Pragi Dunaj. Dr. Ninčič prispe na Dunaj 14. t. m. ter poseti zveznega predsednika dr. Hainischa in zveznega kancelarja dr. Seipla. Zadnjemu bo minister izrekel čestitke jugoslovenskega naroda k njegovemu ozdravljenju po atentatu. V dunajskih političnih krogih zelo simpatično pozdravljajo ta poset ter naglašajo, da se bodo odstranile vse sporne točke, ki več ali manj otežavajo izvedbo januarskih pogodb, sklenjenih lansko leto v Beogradu. — Avstrijski politični krogi so tudi prepričani, da bo ta poset poglobil medsebojne dobre odnose.

— Politična anekdota. »Balkan« pripoveduje: »V soboto zvečer je z brzojavkom odpotoval na Bled Miloje Sokić, urednik »Pravde«. Sokić je odšel na Bled, da bi mogel opazovati razvoj situacije na Bledu v zvezi z bivanjem Nik. Pašića v tem letovišču. Toda čim je Pašić čul, da ase Sokić odpravlja iz Beograda na Bled, se je takoj odločil, da se v soboto zvečer vrne v Beograd. In tako je v nedeljo došel v Beograd g. Pašić, na Bled pa g. Sokić. Tako je »Pravdi« odvzeta možnost, da prinaša specialna poročila, ki bi jih z Bleda pošiljal Miloje Sokić, ki pa se bo z Bleda brzo vrnil, ker mu prometni minister ni dal povlastice za prevoz njegovega forda na Bled, a Miloje in ford sta nerazdružljiva.«

— Radić v Moskvi. Sovjetski listi priobčujejo nekatere podrobnosti o Radičevem bivanju v Moskvi. Radić se vozi z avtomobilom po mestu in okolici ter porabi vsako priliko, da napravi prijeten izlet. Zdi se, da je prišel hrvatski tribun v Moskvo z namenom, da si po napornem (?) političnem delu nekoliko odpočije. Spremlja ga navadno šef sekcije za propagando v balkanskih državah Sandomirskij. Zelo se zanima za prosvetni komisariat, ki je seznanil Radića z mnogimi sovjetskimi šolami in kulturnimi ustanovami. V nekaterih šolah je Radić govoril učencem o pomenu kmetske internacionalne.

— Komunistična stranka v Nemčiji je čisto pri koncu. »Vorwärts« piše o hišnih preiskavah v državnem in deželnem zboru ter pravi naposled, da je komunistična stranka zašla k Čehom in da brezpomembno kolebanje strankinega vodstva med zagovorom in zanikanjem pomeni bankrot idealov. Komunistična stranka je bolna na smrt. Nacionalistična »Deutsche Tageszeitung« zahteva, da mora lada na vsak način prijeti razpuščati in prepovedovati komunistične organizacije. Potem se list obrača proti inicijativi in pomoči Moskve pri ustanovitvi nemške Češke ter proglašajo: »Vztrajamo kakor doslej na stališču, da je bil domenek rapalske pogodbe potreben sam ob sebi. Tem odločnejše moramo zahtevati, da bi Moskva ne vtikala več svojih krvavih rok v notranjo nemško politiko.«

— Obsojen na smrt, pomilovan in ubit. V Homelu v Rusiji se je dogodil te dni slučaj, ki karakterizira zakulisne razmere boljševiškega pravosodja. Tamkajšnji revolucionarni tribunal je obsodil na smrt šefa mestnega oddelka državne politične uprave Putjatina, brata komisarija Sokolnikova, ki se je pisal prej Brilliant. Putjatina je bil obdol-

žen zaradi podkupnine in zlorabe uradnih oblasti ter zaradi nasila nad komunističnimi jetniki. Po prečitani surtni obsodbi je brzojavil svojemu bratu, naj mu od centralne vlade izposluje pomilovanje. Centralna vlada je prošni ugodila in spremenila smrtno kazen v 16 let težke ječe. Na nepojasnjen način pa se je ta odlok med potjo iz Moskve zadržal, in ker je poteklo 24 ur, je bila smrtna obsodba izvršena. Zdej so člani državne politične uprave v Homelu osumljeni, da so ubili Brillianta iz strahu pred preiskavo, ker imajo tudi sami mnogo masla na glavi.

Opozarjamo cenj. gospodinj, da nosi najboljši in pristni holandski kakao sledečo etiketo:

Italija brez tiskovne svobode.

Včeraj smo poročali, da je italijanski ministrski svet soglasno sklenil, da se ima takoj začeti izvrševati pravilnik k tiskovnemu zakonu, ki je bil odobren v ministrski seji dne 12. julija lanskega leta.

Ta pravilnik določa pred vsem, da mora biti odgovorni urednik lista ali vrhovni urednik ali eden glavnih urednikov. Senatorji in poslanci ne smejo biti odgovorni uredniki. Prefekt province ima pravico pozvati na odgovornost odgovornega urednika a) ako list s krivimi in tendencioznimi vestmi zapleta diplomatsko delovanje vlade v odnosih z inozemstvom ali škoduje nacionalnemu kreditu v notranjosti ali zunanosti ter ako vzbuja neopravičen alarm med prebivalstvom ali na kakršenkoli način moti javni red; b) ako list s članki, komentarji, notami, naslovi, ilustracijami in vinjetami hujska k izvrševanju zločinov ali k razrednemu sovraštvu ali k nepokorščini zakonom ter oblastnim odredbam ali ako moti disciplino javnih uslužbencev ali ako pospešuje interese tujih držav, društev ali oseb v neprilog italijanskim interesom ali ako zaničuje domovino, kralja kraljevo družino, papeža, državno vero, institucije in oblasti državi in prijateljskih sil. Poziv se izvrši z dekretom in motivacijo po izvetju mešane komisije, v kateri so en sodnik, zastopnik kralja, pravdnikstva in zastopnik novinarstva. Prefekt nato lahko odstavi odgovornega urednika ali odreče imenovanje novega odgovornega urednika pri listu, ako je bil kak njegov odgovorni urednik tekom dveh let dvakrat kaznovan radi kakakega tiskovnega pregreška z omejitvijo svobode ali bil tekom enega leta dvakrat pozvan po prvem členu pravilnika. Dovoljen je rekurz na notranje ministrstvo.

Po besedilu pravilnika k tiskovnemu zakonu ima prefekt popolno oblast nad listi in lahko odstavi odgovornega urednika, kadar hoče, in s tem ustavi tudi izdajanje lista. Zaradi lepšega je tu komisija, v kateri se mnenje novinarja vedno lahko preglasuje. Tak pravilnik je izdala italijanska vlada sedaj, ko je pričela opozicija proti fašizmu nekoliko ostrejšo kampanjo, ki pa se giblje vedno še v mejah obzirnosti in dostojnosti. — Ako bi se pa kak list predznil napisati kak članek, ki bi se ga moglo smatrati za naperjenega proti domovini, proti italijanskim splošnim interesom, proti miru in redu, pograbijo politična oblast takoj odgovornega urednika, ga da obsoditi in ustavi list. Tako je v že stari državi, kako pa je pri nas? Gotovo je, da se ne oregavamo za omejitve in ukinitve tiskovne svobode, toda belati moramo, da v vseh zapadnih državah v Evropi kakor tudi v vseh drugih, kjer hočejo imeti mir in red, ne dovoljujejo takih tiskovnih ekscesov, kakršni so se razpasli v naši Jugoslaviji. To treba pibiti, po tem pa se treba končno prijeti ravnanju, in sicer prav energično, tudi v naši državi.

Društvene vesti.

— Zahvala. V imenu šolske mladine se najsrčnejše zahvaljujem društvu »Kolo jugoslovenskih sestere« za ves trud in požrtvovalnost, izkazano šolski mladini ob priliki izleta na Bled. Zahvaljujem se za prijazen sprejem na kolodvoru in Ljubljani, za preskrbo ugodnega brezplačnega prenočišča za spremstvo po mestu in razkazovanje znamenitosti ter izdatno pogostitev vseh 22 letnikov in spremljevalca v »Zvezdi«. Ne izbrisem spomin in hvaležnost otrok vam bodi plačilo za vaše plemenito človekoljubno delo! — Ljudevit Belšak, učitelj v Veliki Nedelji.

— Za društvo slepih. Gospa Fani Stritich je darovala društvu slepih 200 Din na mesto venca gđ. Angeli Humer, družabnica pri trdki Stritich. Srčna hvala.

Prosveta.

— Ljubljanski Zvon prinaša v julij-ski in avgustovski številki J. Kelemina: Umetniški princip poezije. — I. A. Krylov: Jeklo. — Juš Kozak: Šentpeter. — Igo Gruden: Noč tesnobe. — Dr. Ivan Prijatelj: Vloga »omladine« v prvem oddobju »mlado-slovenskega« pokreta. R. Malster: Dolenjska noč. — Alojzij Remec: Ivo Torti. Gospod Tadej. — Miran Jarc: Sfianga. — Dr. A. Debeljak: Iz hispano-ameriške književnosti. — Mirko Pretnar: Sveta Trojica. — Stanko Majcen: Iz knjige »Zemlja«. — Vladimir Levstik: Rdeči Volk in Minehaha. — Rad Peterlin-Petruska: Nauk. — I. A. Krylov: Kamen in črv. — Karlo Kocjančič: Skozi desno okno. — Književna poročila. — Kronika.

— Dr. Jože Rus: Slovenska zemlja. K zkratka analiza njene zgradnje in izoblike. Splošna knjižnica, znanstvena zbirka št. 11. v Ljubljani 1924. Natisnila in založila Zveza tiskarna in knjigarna. 48 strani 80. Cena broš. Din 24, vez. Din 32. S to novo knjigo našega znanega geografa in statistika dr. Jos. Rusa je naša znanstvena literatura zopet obogatela za vreden in zanimiv geografski spis. V prvem delu razpravlja spis o gradbeni zgodovini slovenske zemlje, o njeni paleogeografiji in tektoniki drugi del pa obsega preobrazbe površja slovenske zemlje in govori o tercijarni pokrajini o razvoju rek in o ledniškem preobrazu. Tretji del spisa zaključuje s poglavjem o oblikah in hidrografiji Kravskega. Posebno zanimiva je v tem poglavju avtorjeva teorija o jezovitih cerkniških polja. Lepo in okusno opremljena knjiga v veliki osmerki spopolnjuje 10. letniš in čistiš slik, ki posebno nazorno ilustrirajo posamezne točke razprav. Da je le delo še bolj pregledno, je na koncu dodan stvarni register, ki izdatno olajšuje uporabo knjige. Prepričani smo, da bo knjiga vzbudila veliko zanimanje v vseh znanstvenih krogih, posebno še, ker nudi tudi v terminološki in nazivni mnogo novega in zanimivega materiala. Ker je ta zvezek »Splošne knjižnice« tudi po svoji nizki ceni vsakomur dostopen, smo gotovi, da se bo čim več razširil ne samo v Sloveniji, nego tudi v ostali Jugoslaviji.

— Pet hiljada dinara za jeden članak. Uredništvo sarajevskog »Uzajateljca«, časopisa za moralno i etičko poboljšanje društva, raspisalo je natječaj na nagradu od pet hiljada dinara za najbolji članak o temi »Moral i društvo«. Pravo na natječaj ima svaki članak o toj temi, koji izide u kojoj mu drago novini ili reviji od 15. jula do 15. augusta o. g. — Svaki natjecatelj ima poslati svoj štampani rad uredništvu »Uzajateljca«. Naručiti odbor deveterice književnika i pedagoga prosuđuje članke i na 1. septembra o. g. objelodanuje ime dobitnika. U septembarskom broju »Uzajateljca« iziće i kratka kritika svih članaka, a osobito onog članka, koji dobije nagradu.

Glasbeni vestnik.

ZGODOVINA RAZVOJA OPERNE UMETNOSTI V RUSIJI IN PARALELNO V JUGOSLAVIJI

(Dolje.)

V inozemstvu sta se pojavili Glinkovi operi »Življenje za carja« in »Ruslan in Ljudmila« prvič v Pragi; vzporedne sta bile v sezoni I. 1866—1867. V ta namen je bil povabljen iz Petrograda potom kompozitivne sestre L. I. Sestakove M. A. Balakirev, ki je bil takrat na čelu nove ruske muzikalne šole, obenem pa največji prijatelj Glinkove muzike, ki jo je širil tudi izven Rusije. »Ruslan in Ljudmila« je imela v Pragi ogromen uspeh in čestilo izredno globoko spoznali ves pomen te opere, ne samo za Rusijo, temveč tudi za vse Slovanstvo in vso Evropo.

Zadnja leta se je začela Evropa in Amerika zelo zanimati za rusko muziko. V Parizu, v tem središču kulture in umetnosti, postaja med vsemi inozemskimi skladatelji najbolj popularen in priljubljen Rus M. Musorgski kot izrazit nacionalni stilist v muziki. Ni meseca v sezoni brez simfoničnega koncerta z ruskim sporedom, kjer so zastopani vsi genijalni ruski skladatelji. Večkrat so se že pojavila na odru Velike narodne opere dela ruskih kompozitov Musorgskega, Rimskega-Korsakova, Borodina, Čajkovskega in dr., slavni Šallapin, operni pevec in idealni interpretator teh del, pa postaja najbolj priljubljen in popularen igralec v Parizu in Ameriki, kjer se klanjajo njegovemu velikemu talentu. Berlin, Dunaj, Milan, Rim in Madrid ne morejo živeti brez ruskih oper v vsaki sezoni, Barcelona pa že tretje leto z uspehom nudi občinstva v narodnem opernem gledališču posebnorussko sezono oper, ki ji vzporedno sami Rusi. Uspeh teh oper, pri katerih nastopajo Rusi kot dirigenti, režiserji, igralci in pevci, je tako velik, da je morala upravljalska sezona na željo abonentov dodati repertoarju še 10 predstav na račun napovedanih italijanskih oper.

Ko smo ugotovili fakt razvoja in splošnega ugotavljanja ruskemu tipično muzikalno zlasti zadnje čase po vsi Evropi, in ko smo si ogledali zgodovino postanka in razvoja operne umetnosti, ne bo težko doznati tudi vzroka tega postanka oz. razvoja. Vsaka umetnost potrebuje seveda v nasprotju z industrijskim razvojem, potrebnim vsakemu narodu in državi, podporo od strani države v osebi njenih predstaviteljev, kakor smo videli to v Rusiji: prvo gledališče se pojavlja na carskem dvoru I. 1672. Ustanovljeno na račun samega carja se polagoma razvija, razširja in pride v oskrbo države. Po uspehih v prestolici si uglaadi pod pokroviteljstvom in s podporo bogatih mecenov pot na deželo, kjer se včasih še bolj razvije, kakor pod državno upravo, kar je posledica svobodne inicijative brez kvernega obhajnega eraričnega protekcionizma. Kot primer lahko navedemo Moskvo: sporedno z razvojem imperatorskega Malega dramatskega gledališča, ki je v ponos Rusiji pro-

šlega 19. stoletja, se dviga z neverjetnim uspehom Moskovski hudožestveni teater, ki je bil ustanovljen prvotno iz sredstev ljubitelja-trgovca K. S. Stanislavskega (Aleksejeva), zdaj pa je pod vodstvom kolektivno spretno izbranih igralcev in umetnikov, zvestih idejam čiste umetnosti, ki so jih prejeli od Stanislavskega in Nemiroviča-Dančenka. V Petrogradu je ustanovil avtor teh vrstic I. 1911 v novi zgradbi konservatorija ruskega imperatorskega muzikalnega društva »Muzikalno dramo«, po ideji reforme opernih predstav. V kratkem času do revolucije je vzbudilo do gledališča s svojimi uspehi veliko pozornost v Petrogradu in po vsej muzikalni Rusiji, ter občudovanje znanega berlinskega kritika, Kar je nas, takratne voditelje, najbolj presenetilo, to je bilo nepričakovani odziv, ki je berlinski kritik obenem z ruskimi operami pohvalil tudi vzporeditev Wagnerjevih »Nürnbergers Meistersänger. Njegova zaključna fraza na naslov nemških gledališč češ, naj se uče pri Rusih, kako je treba vzporediti nemškega Wagnerja, je bila seveda največja nagrada za vse sotrudičke »Muzikalne opere«.

In vse to je na nepopisno žalost sodobnih gledaliških krogov uničila velika revolucija v Rusiji. Da-li ustvari sedanja revolucija kaj na polju umetnosti, je težko povedati, toda za enkrat so vesti iz sovjetske Rusije zelo žalostne, ker pričajo o težkem položaju prejšnjih umetniških krogov in o absolutnem zastoju ter brezupni bodočnosti. Ne da bi se dotaknili političnega življenja v domovini, nočemo pokopati nade, da nastopi srečni moment, ko se pojavi umetniški genij, toda za enkrat teko leta v mraku, onemoglosti in brezupnosti. Ruska revolucija je povzročila, da je morala večina ruskih umetnikov-pisateljev, kompo-

nistov, slikarjev, kiparjev, igralcev itd. pod pritiskom razmer in skrbi za vsakdanji kruh legalnim, ali celo nelegalnim potom bežati iz iskreno ljubljene domovine, iz svojih krajev v neznanu in pozostu, ne goštoljubno tujino in prenašati vse težave ne-ljubega konkurenta od strani svojih inozemskih kolegov. Toda meni se zdi, da sama umetnost dotične države, kamor je prišel inozemski element, ne more biti na slabšem, temveč nasprotno, kakor je bilo to nekoč pri preporodu ruske umetnosti — da se je pokazal vpliv, nemške, italijanske in francoske šole končno v čisto ruskem nacionalnem duhu. Tako se mi zdi tudi zdaj, da bo imela vsaka država, ki je sprejela ruske umetnike, korist v tem, da se končno izkristalizira njena nacionalna umetnost.

(Konec prh.)

★ ★ ★

— Pevsko društvo Ljubljanski Zvon za četrtek dne 10. tm. napovedana vaja mešanega zbora odpade. Prihodnja vaja v ponedeljek 14. tm. Odbor.

Sokolstvo.

— Mednarodna tekmovalna vrsta odpotuje v soboto, 12. t. m. ob 5.24 iz glavnega kolodvora v Pariz. Celi vrstji, v kateri so tudi naši borci bratje Derganc Stane, Porenta Ivan, Lovšin Evgen in Zupan Oton, želimo vso srečo in do vsega svidenja! Zdravlo Načelnik Sokola I.

— Sokol I. obvešča svoje članstvo, da se vrši dne 3. avgusta okrogli zlet na Ježici. Udeležba obvezna: kdor ima slavnostni krog — v kroju! V nedeljo 13. tm. je okrogli zlet v Domžalah; železniška zveza zelo ugodna. Članstvo se vabi na udeležbo.

Četrta pokrajinska skupščina IIII, poverjeništvu Ljubljana.

Krško, 9. julija.

10.) Izda naj se izvršilna odredba k št. 37. čin zak. o zvišanju staniarini, pri čemer naj se upoštevajo večja mesta, industrijski kraji in obmejne šole.

11.) Učiteljstvu na obmejnih šolah naj se dajo posebne doklade po členu 40. čin. zakona.

12.) Izda naj se izvršilna naredba k zak., da bo učiteljsvo deležno brezplačnega zdraviljenja v bolnicah, ki mu ga zagotavlja zakon.

Načelno stališče z ozirom na šolsko upravo. Učiteljsvo odločno vztraja v interesu šolstva in prosvete pri ločitvi prosvetne uprave od politične in obžaluje, da politična javnost ne vidi te nujne potrebe in ne upošteva utemeljenih razlogov učiteljskega Podretnice prosvete velikim županom smatra za kvarno prosveti in šolstvu. Prosvetni upravi naj začnejo šolnik.

Čutimo se v svojih težko priborjenih pravicah ogrožene in protestiramo proti omejitvam, oziroma ukinitvam kompetence onih šolskih korporacij, ki so osnovane na zakonu in v katerih ima učiteljsvo svoje legitimne zastopnike, tj. višjega šolskega sveta. Uvedejo naj se učiteljske zbornice. Sedanjí upravni sistem pri prosveti smatramo za absolutističen. Osnovnošolsko učiteljsvo izgublja težko priborjene pravice. To je nevaren prelude za ureditev šolstva po bodočem šolskem zakonu.

V prosvetni upravi naj bo osnovnošolskemu učiteljstvu odprta pot do vseh upravnih mest, ki zadevajo osnovno šolstvo in naj se uradnike za taka mesta jemlje v prvi vrsti iz osnovnošolskega učiteljskega, ki pozna ustroj osnovnošolske prosvetne uprave in osnovne šole.

Nadzorniki osnovnih in meščanskih šol. Za nadzornike naj se imenuje le tisti, ki živijo zaupanje učiteljskega, kateremu so nadrejeni, ki poznajo in služijo pri šolstvu, katero imajo nadzorovati, imajo najboljše strokovno kvalifikacijo, so dobri organizatorji, možje z značajem in vero za vednega nacionalista, ker le ti garantirajo, da bodo vršili svojo nalogo, kakor zahteva potreba in duh časa in bodočnost naše domovine.

Nadzorniki naj bodo iz vrst učiteljskega, ki poznajo ustroj osnovnošolske uprave in osnovne šole ter so že službovali na njej. Odločno odklanjamo in zavračamo naziranje nekaterih političnih faktorjev in politične državne uprave, da naj bi vršili nadzorstvo nad osnovnim šolstvom profesorji, ker jih v smislu gorenjih načel odklanjamo.

Šolski zakon.

Predložitev šolskega zakona narodni skupščini smatra učiteljsvo za eno nujnih zahtev, ker trpi šolstvo nelizmerno škodo s odlaganjem rešitve tega vprašanja.

Narodno prosvetno delo. Šolski oder.

Skupščina smatra šolski oder kot vsogledno sredstvo eminetne važnosti, zato je to delo podpirati s vsemi sredstvi in ga gojiti sistematično in organizirano. S prireditvami je treba podpirati tudi narodno-prosvetni sklad, da se da gospodarsko podlago temu gibanju. Knjižnico »Šolski oder« je razširiti čimbolj, da se omogoči izdaja novih iger.

O prireditvah je poročati dnevniku časopisu, ki je razširjeno v dotičnem kraju in stanovskem, v svrhu statistike.

Organizacija knjižnic.

Mladinske in javne ljudske knjižnice za ljudstvo in dobre strokovne knjižnice za učiteljsvo smatramo kot temeljno in neobhodno potrebno izobraževalno sredstvo ter predpogoja za nadaljnjo šolsko prosveto. Vsaka šola mora imeti mladinsko knjižnico, ki naj se čimbolj izkorišči. Osmuje na el javno ljudsko knjižnico za šoli odraslo mladino in ljudstvo. Lokalne in okrajne strokovne učiteljske (pedagoške) knjižnice naj se reorganizirajo. Okrajne strokovne knjižnice naj tvorijo s svojimi odbori okrajno centralno vsega knjižničnega gibanja v okraju, svojo centralo pa naj imajo v centralni knjižnici Pov. UJU v Ljubljani. Ta naj se izpopolni s vsemi bibliografskimi za-

slimi pedagoškimi in šolskimi deli; poverjeništvu naj prične s tozadevno zbirko, članstvo pa se poziva, da daruje knjige centralni knjižnici Pov. UJU.

Nujni koraki za odpravo obmejne šolstva.

Obrambna društva in vlado opozarjamo, da je naše obmejno šolstvo na severni državni meji vse premalo podprto za nacionalni boj in nalogo, ki jo ima vršiti. Tem šolam manjka moralne in materialne podpore. Na te šole je pošiljati najboljše in sanesljivo učiteljsvo, ki je tudi za izvenšolsko delo vneto, ter ga je v to svrhu materialno še podpreti, da se bo breskrbi za gmojno stanje lahko posvetilo temu delu. Našim obmejnim šolam je treba mladinskih in javnih ljudskih knjižnic.

V naši državi se vse prevede protektrna nemško, italijansko in madžarsko šolstvo, kjer naši bratje onstran meje, v Italiji Avstriji in na Madžarskem nimajo niti najpotrebnejšega narodnega šolstva. Zgrajati se moramo nad postopanjem kulturne Italije s jugoslovansko manjšino, ki ji je v letošnjem letu nasilno vzela narodno šolo in sedaj celo prepoveduje narodna društva na Gorickem.

Posivamo vlado, da ukrene vse potrebno za kulturne pravice naših neodrešenih bratov.

STALIŠČE DO NAPREDNEGA TISKA.

Potrebo organiziranega sodelovanja pri naprednem izvenstanovskem časopisu se je s strani našega stanu še premalo upoštevalo. Za neobhodno smatramo, da se podpre to časopisje s poročili obsejavnega, kulturnega, prosvetnega, gospodarskega in socijalnega značaja, da se potem to časopisje lahko razširi in ukorenini med narodom. Do sedaj smo se premalo posluževali izvenstanovskega časopisja, da bi utverili šol in našemu stanu prijazno javno mnenje v narodu.

Kot organizacija, ki ima svoje zastopnike v vsakem kraju Slovenije, nam je lahko storiti oboje. Kot nujno smatramo za osvobodilno javnega mnenja, da vsak učitelj povroča naprednim listom o dogodkih in kulturno-gospodarskih ter političnih potrebah ljudstva iz svojega okraja, ter se je treba za to delo organizirati; na drugi strani je treba ustvariti stalen kader (nekak dopisni urad učiteljskega), ki bo stalno in dosledno informiral vse napredno časopisje o vseh naših prosvetnih, šolskih in stanovskih zadevah. Na tretji strani je potreba organizirati tudi obrambno delo na napade v časopisu, ki imajo tendenco jemati šol in učiteljsvo ugled v javnosti.

Gospodarska organizacija.

Gospodarsko organizacijo moramo smatrati za temelj in predpogoja dobre stanovske organizacije; zato moramo stanovska gospodarska podjetja podpirati s vsemi sredstvi v moralnem in materialnem osiru. Načeloma bodi vsak naš član tudi član vseh naših gospodarskih združnih podjetij in gospodarskih in stanovskih društev, za kar naj poskrbe okrajna društva. Mislimi naj se prične na prirejanje stanovskih gospodarskih tečajev, za zastopnike vseh okrajnih društev, na katerih naj se prične vzgajati in organizirati učiteljsvo v tem pravcu.

Is te podlage se bo razvilo tudi uspešno in sistematično delo učiteljskega na širšem narodno-gospodarskem polju.

Organizacija kulturnega gibanja.

Kulturna in strokovna izobrazba članstva UJU bodi najtrdnjša in najtrajnejša podlaga naši organizaciji. Tej izobrazbi naj posveča članstvo vso pažnjo, prireja naj predavanja, tečaje ter naj ustanovi pedagoške krožke pri okrajnih društvih v zvezi s kulturnopedagoškim odsekom UJU, poverjeništvu Ljubljana. Iz vidika ne smemo izgubiti stika s izvenstanovskim kulturnim gibanjem.

Vzgoja stanovskega naraščaja.

Vzgojo stanovskega naraščaja se posveča še premalo pažnje. Naraščaj potrebuje tudi vzgojo za izvenšolsko delo. To vzgojo naj preskrbe okrajna društva na sedežih državnih učiteljskih. Vzgoja se ima vršiti po sistematičnem načrtu, in se ima v to svrhu preskrbeti naraščaju primeren lokal, kjer se bo lahko vzgajal v tej smeri. Nujno potrebno bo misliti na ustanovitve glasila za naš stanovski naraščaj v državi.

V svrhu ustanovitve gospodarske podlage tega gibanja naj članstvo s vsemi sredstvi podpira »Učiteljski sklad«, ter naj točno vplačuje tozadevni organizacijski davek. Podpiranju in olajšanju socijalnega položaja našega naraščaja tj. glede stanovanja, prehrane in nabave šolskih potrebščin je posvečati posebno pozornost in je po možnosti ustanoviti za to posebno podporno društvo za učiteljske, da se tudi širši javnosti omogoči sodelovanje.

Disciplinarni predpisi za učiteljsvo.

1.) V smislu čl. 170. čin. zak. zahtevamo za učiteljsvo poseben disciplinarni postopek, kateremu naj bo podlaga novi šolski zakon.

2.) Učiteljsvo sodi disciplinarni senat obtožbe iz strokvnjakov.

3.) Privizne instance naj bodo disc. senat min. prosvete, upravno sodišče in državni svet, ki razsoja le v slučaju, ako se je pri preiskavi kršil zakon.

4.) Denarne globe naj popolnoma odpadejo.

5.) Disciplinarne preiskave se ne sme otvoriti na podlagi anonimnih ovad in ne podpisanih časopisnih člankov ter se imajo smatrati kot nujne in rešiti praviloma najkasneje v roku 3 mesecev.

6.) Vsako ovrado dobi obdolženec takoj v izjavo.

Javna ocena učiteljskega.

Na osnovni čl. 72. uradniškega zakona, ki določa, da ocenjevanje po uradniškem zakonu ne velja za nastavnike vseh vrst šol, zahtevamo, da se vneseno v novi šolski zakon določbe o ocenjevanju, ki bodo odgovarjale modernemu načinu ocene.

Moderni način ocene mora temeljiti na sledečih principih: Ocena mora biti javna in komisijska. Učitelj ima vpogled v oceno, se sme zoper slabo oceno pritožiti in v slučaju potrebe zagovarjati.

Slovensko učiteljsvo se je dolga desetletja borilo za tako moderno oceno, jo je doseglo po prevratu in ima že od leta 1920 v veljavi predpise. (Naredba pov. za uk in bog. v Sloveniji. Ur. list št. 52. točka 194), ki odgovarja modernemu načinu in postopanju pri ocenjevanju.

Zahtevamo, da se slični moderni predpisi o ocenjevanju vnesejo tudi v novi šolski zakon in se odpravi tudi zakonitim potom zastareli in nemoderni način ocenjevanja.

Poslovanje naše organizacije

Diferencialni dela v organizaciji je poveriti vso pozornost, ter je pritegniti k delu vse članstvo, učitelje in učiteljice. Vprašanje izpopolnitve organizacije naj se posveča ved pozornosti. Društva je deliti v svrhu čimvečjega delovanja v krožke.

Državna himna.

Odpravo državne himne iz cerkve ob priliki državni praznikov smatra učiteljsvo in vsoglednega ozira za zelo kvarno, dokler se ni dalo nadomestila za to.

Učiteljsvo poziva ministrstvo, da se čimprej popravi ta pogršek.

S sprejetjem resolucije je bil dnevni red izrpan. Poverjenik Jelenec se je še enkrat zavhalil vsem učiteljem, ki so pripomogli k uspešnemu zborovanju IV. pokrajinske skupščine in je želel, da se seme te skupščine v prihodnjem letu tudi podrobno izvede in izpelje.

Popoldne so se skupščinarji družili v skupine, ki so se med prijetno zabavo razgovarjale o stanovskih in drugih vprašanjih, dokler niso raz večernih vlakov še enkrat pozdravili gostoljubno Krško mesto in meščanstvo.

Skupščina je odposlala brzojavne pozdrave in udanostne izjave Nj. Vel. kralju Aleksandru, min. prosvete Sv. Pribeševiču in predsedniku UJU Milutinu Stankoviću v Beogradu.

Svetovno znana športna kolesa

„Peugeot“

dospela. — Dobavna po najnižji ceni pri tovarniški zalogi O. Žužek, Sodna ulica 11.

Nov obmejni incident pri Planini.

Včeraj 9. t. m. ob 9.30 dopoldne smo prejeli privatno poročilo, da so Italijani v sredo okoli 10.20 obstrlevali avto na cesti Planina Kalca. V avtomobilu sta se vozila generalni direktor carine iz Beograda Vasa Dimitrijevič in pa upravnik carinarnice na Rakeku Rafajlovič. Generalni direktor Dimitrijevič je v sredo inšpiciral carinarnico ob meji in se je najpreje po telefonskem poročilu iz Rakeka ob 6. zjutraj odpeljal v Lož oz. v Stari trg, in Kožaršče ter nato v Cerknico, Planino, Logatec in dalje v Ljubljano ozir. Na Jesenice. Na tem inšpekcijskem potovanju ga je spremljal upravnik carinarnice Rafajlovič. Ko je avtomobil oddalil proti avtomobilu 8 do 10 strelov. Šoferjevi treznosti in prisotnosti duha se je zahvaliti, da ni bilo kakve večje nesreče. Strelji niso zadeli avtomobila.

Na podlagi tega privatnega poročila smo se skušali pri merodajnih mestih tako v Logatcu in na Rakeku telefonično informirati o dogodku. Na uradnem mestu ni bilo o tem incidentu ničesar znanega. Z Rakeka so nam samo javili, da se je gen. direktor carine V. Dimitrijevič kritični moment v resnici vozil v avtomobilu iz Planine proti Logatcu.

Danes dopoldne smo prejeli poročila, ki slone na uradnih poizvedbah in informacijah. Dogodek je bil v resnici tale:

Na glavni cesti Planina-Grčarevec Kalce se je omenjenega dne v torek 8. t. m. dopoldne vozil z avtomobilom generalni direktor carine Vasa Dimitrijevič iz Beograda v spremstvu upravnik carinarnice na Rakeku Rafajlovič. Na svojem inšpekcijskem potovanju obmejnih carinarnic. Ugotovljeno je, da se je z neke višine pri Grčarevcu ozir. pri Podgori oddalo v kritičnem času, ko je vozil mimo avtomobil generalnega direktorja, najmanj 4—5 strelav iz puške in to iz neke tamonje Italijanske postojanke. Strele iz teh pušk prebivalstvo dobro razločuje. Strele sta slišala posestnik Fran Poženel iz Podgore št. 12. in Jože Nemgar iz Laz št. 64. Fran Poženel je v kritičnem trenutku ravno na svojem travniku klepal koso, drugi pa je na njem kosil. Strelji so bili oddani na prostoru med kilometrom 41 in kilometrom 41.200. Oddani so bili ravno v času, ko je tam mimo vozil avtomobil.

Če se je avtomobilu kaj zgodilo ali ne, uradno še ni bilo ugotovljeno. Generalni direktor Vasa Dimitrijevič se je odpeljal v Ljubljano in od tam na Jesenice.

Današnje prireditve v Ljubljani.

Kino Tivoli: »Atlas« I. del.
Kino Ljubljanski dvor: »Diana Mary«.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 10. julija 1924.

Sporazum s Slovenci.

Samouprava, glasilo radikalne stranke, posveča v zadnjem času posebno pozornost Slovincem in slovenskim razmeram. Skoraj v vsaki številki priobčuje kak članek ali notico, ki se nanaša na slovenske prilike. Tako je obelodanila tudi v svoji številki z dne 8. tm. članek »Sporazum s Slovenci«, čegar vsebina bo našo napredno javnost gotovo zanimala.

Govoreč v uvodu o sporazumu v obče nadaljuje članek:

»Ideja sporazuma je zelo simpatična zlasti mnogim poštenim Srbijancem, ki so daleko od prečanskega mišljenja in čustvovanja. Tako je razumljivo, da se je pojavila želja, kako bi se dosegel sporazum s SLS. Razume se, da je taka ideja zelo simpatična in vabljiva... Tak sporazum je nekaj tako idealnega, da bi bil vreden tudi težkih žrtv Vprašanje pa je, da-li je tak sporazum sploh mogoč? Vprašanje je, niso-li to samo iluzije dobro mislečih patrijotov, ki se morajo takoj razbliniti v nič pred stvarnostjo?

Ako se hočemo sporazumeti s slovensko klerikalno stranko, bi morala ona najprej izstopiti iz opozicijskega, kakor tudi iz federativnega bloka. Pa vzemimo, da bi SLS izjavila svojo pripravljenost, da sklene separaten sporazum z radikali. Potem bi bilo najprej potrebno najti podlago za sporazum. Za SLS je resno vprašanje avtonomije. S tem vprašanjem stranka stoji in pada. Ona se je tako angažovala za to stvar, da ne more nazaj brez velikih gubitkov. Ona prav gotovo ne bo izvršila nad sabo kakakiri, samo da s tem postreže radikalom. Ona mora prinesiti narodu avtonomijo. Avtonomija Slovincem je stvar, o kateri je mogoče govoriti. Lahko si zamislimo, da bi imeli obe slovenski oblasti široko avtonomijo, mnogo širšo nego druge oblasti; lahko si tudi zamislimo, da je Slovinci v razmerju napram državi kot neke vrste federativna država. To bi bistveno ne tangiralo naše kraljevine...

Ali slovenska ljudska stranka ne zahteva take avtonomije, ona zahteva načelno avtonomistično ureditev za vso kraljevino. Ona zahteva, naj imata Vojvodina i Makedonija tako avtonomijo, kakor Slovinci. A to je nemogoče!... A to ni stvar samo Srbije. Proti takšni avtonomiji bi bili tudi vsi Hrvati in Slovenci, ki ljubijo narod in državo bolj kakor lokalne in plemenske interese in občutljivosti. Ako propade država, bodo pri tem trpeli v prvi vrsti Slovenci... Sporazum na temelju širokih pokrajinskih avtonomij je torej izključen, ker bi tak sporazum povzročil potisni Srbe v obrambeno linijo, a to bi bilo na škodo ne samo Srbom, marveč tudi celii kraljevini.

Končno je mogoče še eno, da klerikalna stranka začasno odstopi od svojega programa glede avtonomije in se zadovolji z nekimi začasnimi koncesijami, na primer da dobi oblast v Slovinci v roke in zato ceno sklene neke vrste predsporazum. Toda to ni nikak sporazum, marveč samo odgoditev sporazuma! Klerikalci bi izkoristili čas, da se ojačijo in uničijo vse svoje protivnike in v nekaj letih bi mi imeli z njimi zopet borbo pod mnogo težjimi okoliščinami. Kako težko bi bilo v Sloveniji znova pritiči z državno politiko, ako med tem Srbi dovolijo, da se v Slovinci zadržijo vsi patrijotski elementi, ki so za edinstvo naroda in države.

V tem oziru se je v Sloveniji zelo mnogo grešilo in to kar se je uničilo v teku zadnjih štirih let, ni mogoče popraviti v kratkem času. Nihče se ne bo več izpostavljal za državo, ako bo preostalo nad njim videl Damoklejev meč, da ga država zapusti in ga uničijo nasprotniki.

Iz tega je torej razvidno, da ni mogoče najti podlage za koalicio z SLS.

Stališče »Samouprave« je popolnoma pravilno. Posebno je treba poudariti oni odstavek, ki naglašja, da radikalna kot državotvorna stranka že zategadelj ne more skleniti nobenega sporazuma s klerikalci, ker neče in ne more prepustiti zlj usodi in klerikalni strahovladi številne napredne elemente, ki so za narodno in državno edinstvo.

Ker so videli, da je vlada opozicijskega bloka stvar absolutne nemožnosti, so klerikalci v zadnjem času jeli forsirati idejo svoje koalicije z radikali. Gori citirani »Samoupravin« članek pa jim brez ovinkov pravi: »Lasciate ogni speranza!«

Intervencija dr. Šavnika v Beogradu. Delegat fin. ministrstva dr. Karel Šavnik je včeraj dopoldne prispeval v Beograd ter ga je dopoldne sprejel fin. minister dr. Stojadinović. Delegat dr. Šavnik je fin. ministru poročal o velikem nezadovoljstvu uradnikov v Sloveniji radi še neizplačanih zastankov oz. avansa, kakor tudi o tekočih fin. vprašanjih Slovincem.

Brez vednosti ravnateljstva.

Današnji »Slovenec« priznava, da se je komunistični letak, ki ga je pred dnevi zaplenilo državno pravdnistvo, v resnici tiskal v škofovi »Katoliški tiskarni«. Dasi se je teh letakov tiskalo na sto tisoče, kar je gotovo povzročilo tiskarni mnogo dela, vendar pravi »Slovenec«, da je bil letak »tiskan brez vednosti ravnateljstva«. Kakšno ravnateljstvo je to, ki nič ne ve, kaj se dela in godi v tiskarni? Ko se je tiskal v isti tiskarni par metrov dolgi, v barvah izvršeni reklamni plakat za roman »Narodnega dnevnika« — »Tarzan«, se je to ravnateljstvo tudi izgovarjalo, da se je to delo izvršilo brez njegove vednosti. Na zadnje se tiska »Slovenec«, »Domoljub« in »Bogoljub« tudi brez vednosti tiskarnikega vodstva.

»Junastvo in moštvo«, je, ako se kmetski fantje, kakor to žel običaji, pri cerkvenih »žegnjah« živinsko »pijejo, steno in najmanj enega ali dva zakolj... To stoji črno na belem v »Slovincu« z dne 10. t. m. na tretji strani v drugi koloni. Fantje, ako hočete biti »junaki in mošči«, prepevajte se in zakoljite po možnosti vsakokrat vsaj enega, ako ne dva! »Slovenec« vas to uči, a ož ve, kaj je junastvo in kaj moštvo! In ta list, ki zagovarja in propagira pretepe in pokole, je glasilo škofova dr. Jegliča, v čigar tiskarni se tudi tiska! Tudi znamenje časa!

»Partizanstvo« in »korupcija« v naši državi. Te dni je zborovala v Krškem IV. pokrajinska skupščina UJU, poverjeništvu Ljubljana, na katero je prihitelo napredno učiteljstvo iz cele Slovenije. Človek je pričakoval, da bodo udeleženci tega zborovanja uživali ugodnost polovične, četrtinske ali brezplačne vožnje, ker so vendar posetili eminentno važno in obče koristno stanovsko ter strokovno posvetovanje, ki bo v prvi vrsti dobrodošlo narodnemu šolstvu in njegovemu nacionalnemu idealu. Prometno ministrstvo pa je to zaštevno prošnjo odklonilo z motivacijo, da ne more dovoliti ugodnosti znižanje vožnje za tiste prireditelje, ki so samo pokrajinskega in ne državnega značaja. Ministrstvo se je v tem slučaju pač motilo, storilo je krivico učiteljstvu, ki je moralo globoko poseči v žep, da se lahko udeleži zborovanja v Krškem in tako zadosti svoji želji po višji izobrazbi in izpopolnjevanju notranjosti. Kaj pa bi rekli klerikalni učitelji ali celo klerikalno časopisje, ako bi se kaj sličnega pripetilo klerikalni instituciji, recimo lankoletnim posetnikom katoliškega shoda ali orlovskega zleta? To bi bilo vpitje in kričanje o »partizanstvu« in »korupciji« beogradski vladi in »Slovenec« bi se razpočil od hlinjenega ogorčenja in protestiranja proti početju prometnega ministrstva. Očitaj mi mu vse mogoče primke in lastnosti, samo da izkuje partijski kapital in previdno privzgoji med svojimi masami nezadovoljnost do Beograda in nasprotnost do državne in nacionalne ideje. Pravzaprav pa bi moral sedaj »Slovenec« pisati o »korupciji« in »partizanstvu« promet. ministrstva, ker je dovolilo raznim klerikalnim organizacijam, orlom in katoliškim izletnikom vozne olajšave, naprednemu učiteljstvu pa ne! Ali bo to storil »Slovenec«?

Državljanski zakonik. Projekt enotnega državljanskega zakonika, ki ga izdeluje posebna komisija ministrstva pravde, bo v kratkem izgotovljen. Novi zakonik bo tudi definitivno uredil vprašanje civilne poroke.

Izlet »Jadranske Straže«, ki bi se imel ta mesec vršiti vzdolž jadranske obali od Sušaka do Kotora, je odgođen na nedoločen čas, ker se ni prijavilo zadostno število izletnikov. — Beogradski listi ostro žigosajo to brezbriznost našega občinstva.

VSE PRIJATELJE NASEGA ZBOROVEGA PETJA in posebno še prijatelje mladine opozarjamo na koncert, katerega priredi v petek zvečer ob 20. uri v dvorani Filharmonične družbe mladina gimnazije iz Banjaluke. Na sporedu so hrvaške narodne in umetne pesmi, deloma tudi s spremljevanjem tamburaškega zbora. Pevski zbor nastopi pod vodstvom svojega profesorja Vijičica. — Včeraj je nastopil isti zbor v Mariboru pred polno dvorano in bil kaj živahno aklimiran od poslušalcev. Prejčani smo, da bo tudi Ljubljana s lepim obiskom moralno in finančno podprla dijakke, ki si po koncertu ogledajo tudi naš del svoje širše domovine. — Predprodaja stopnic v Matični knjigarni po 15, 12, 10, 8, 6, 4 in 2 Din. Pričakujemo, da poseti naše občinstvo v čim največjem številu ta koncert. V Mariboru je bil ta koncert sijajno posečen, nadejamo se, da Ljubljana ne bo zaostajala za Mariborom!

Sestanek bivših mornarjev se je vršil smotil v restavraciji »Zvezda«. Sklicval ga je odbor »Jadranske Straže« in udeležilo se ga je 25 bivših pomorščakov. Pod predsedstvom predsednika »Jadranske Straže« v Ljubljani g. dr. Marna se je ustanovil odtok bivših pripadnikov vojne mornarice, ki bo v okviru »Jadranske Straže« deloval na to, da se v Sloveniji propagira pomen morja in vsaj v vseh slojih čim največje zanimanje za cilje »Jadranske Straže«, ki obstoje v tem, da se ojači naša vojna mornarica in s tem dvigne prestiž naše države na sunaj. Njen cilj pa je tudi, da pospešuje našo trgovino po najbolj naravnih prometnih poti — morju, in skrbi za razvoj trgovske mornarice, katere napredek je pogoj — za prospek narodnega gospodarstva vsakega naroda. Za načelnika odtoka se je izvolil ravnatelj trgovske akademije g. dr. Böhmer, za podnačelnika g. Janko Debeljak, ter osem odbornikov. Prvi družabni večer se vrši 1. tm. ob 20. zvečer v restavraciji »Zvezda«.

Poroka. Aleks Podvinec, tovarnar v Radečah pri Zid. mostu, se poroči dne 15. t. m. z gđ. Helo Gorjanc. — Bilo srečno!

Iz naše vojske. Za poročnika je imenovan podporočnik 40. Triglavskega pešpolka gospod Edo Delak.

Vodnjak na pokopališču. Uprava pokopališča nam piše z ozirom na pritožbe občinstva, da na pokopališču ni vode. Vodnjak ni pokvarjen in tudi ni zaprt, smanjalo mu je le za par dni vode; zato pa je bil občinstvu na razpolago drug vodnjak, kjer je vsakdo lahko dobil pitno vodo in vodo za škropljenje grobov. K temu pojasnilu si dovoljujemo še pripomniti, da bi pokopališka uprava sezidala še tretji vodnjak, ako Vaš informator prevzame slepe dohodke pri prodaji grobov, zraven pa poplača vse režijske stroške in dolgove pokopališke uprave.

Izprememba okolišča pri poštnih uradih v Sevnici in v Luki pri Zidanem mostu. S 1. julijem so se izločile iz okolišča pošte Sevnice: Cerje, Dolget, Drenovec, Hrastje, Orehovec, Podgorica, Zarka in Zdolet ter se pridružili pomožni pošti v Razboru, ki je podrejena Luki pri Zidanem mostu.

Otvoritev pomožne pošte v Šmihelu. S 1. julijem se je iznova otvorila pomožna pošta v Šmihelu pri Mozirju.

Iz učiteljskih krogov. Prejeli smo ta-le dopis: Bil sem uradno umirovljen takom meseca marca po 40letnem povalnem službovanju, obveščen o tem 31. marca in plača ustavljena 1. aprila. Na poziv okr. šol. sveta sem takoj vložil prošnjo za nakazilo pokojnine in ob enem za nakazilo akontacije. Pa do zdaj nisem prejel ne pokojnine, pa tudi ne akontacije, katere bi se mi bila morala že davno nakazati, če bi hotela odgovorjati svojemu namenu. Obrnil sem se še ponovno do raznih merodajnih faktorjev za posredovanje, pa do zdaj brez uspešno. Naravno se nahajam v največji bedi in stiski, ker pri vladajoči grozni dražnji pač ne more ubogi uslužbenec niti eno pare prigraniti. Prvi čas dovoljen kredit se mi že odreka, česar ne morem obrtnikom zameriti, ker vsak potrebuje svoj denar in se nakazilo pokojnine neprimerno dolgo vleče. Rad bi vedel, kaj si mislijo gospodje, ki rešujejo prošnje za nakazilo pokojnin, od česa naj živijo upokojenec v času, preden prejme pokojnino? V tem oziru se morajo razmere na bolje obrniti in naj to tudi danj aktivni uslužbenec odločno zahteva — v zavesti, da jih zadene ta usoda same danes ali jutri.

Razglas o nevrožljivih poštnih pošiljkah za mesec maj t. l. Je izšel in je občinstvu v pogled obesen v prostoru za stranke na vseh poštnih uradih v Sloveniji.

Po težki avliacijski nesreči. Katastrofalni padeč hidroplana, ki je zahteval tri človeške žrtve, je povzročil v Dubrovniku globok vtis. Vse mesto je razveslilo črne zastave, in prekinjeni so bili vsi koncerti ter zabave. V torek je bil žrtvam prirejen veličasten pogreb, pri katerem je sodelovalo vojaštvo, Sokolstvo in Orjuna. Vzrok nesreče še ni ugotovljen vsakeor pa je nastal na motorju defekt, ki je povzročil padeč hidroplana.

Težka železniška nesreča pri Orahovic. Tovorni vlak, last tvrditke Guttman v Orahovic na Hrvatskem je vozil z brzino 60 km naložene hlode iz šume Radlovac. Na ovinku pa je lokomotiva nenadoma skočila s tira in padla z nasipa. Strojvodja Kozilek je zgorel in našli so od njega le kup kosti. Vlakovodja Djuro Balogh je bil težko ranjen na glavi in težke poškodbe je dobil tudi delavec Božo Došen, rodom iz Like. Dvajset vagonov je bilo popolnoma razbitih. Škoda je veličanska.

Policijska kronika. Ova dbe: tavnih 2, pjanost 1, kaljenje nočnega miru 2, cestno-policijski red 9, poškodba tuje lastnine 1, nedostojno vedenje 2, telesna poškodba 1, pretep 1, posest orožja 1, zglaš. predpis 1, kopanje na prepovedanem prostoru 1, tajna prostitucija 1. — Tatvine: Kleparju Ivanu Bonelju so bile ukradene škarje za rezanje pločevine, vredne 150 D. — Kolo znamke »Eksa«, vredno 3000 Din, je bilo odpeljano včeraj dopoldne ravnatelju Franu Zarnu z dvorišča Gospodarske zveze na Dunajski cesti. — Oglani so ogojufali Antona Derganca iz Ljubljane za 450 Din. — Josipu Kaplarju iz Savinja je bila ukradena 1057 din vredna obleka.

Paskijević prosi pomiloščenja. Zagrebški listi poročajo o življenju mladega mornarica Paskijevića v Mitrovici. Paskijević je bil takoj, ko so ga prejelili v kaznilnico, nameščen v samotni celici, kjer ima od sedeti 2 meseca. V tej samotni celici ne dela Paskijević ničesar, nego samo čita knjige, ki jih dobiva iz knjižnice zavođa. O svojem zločinu ne govori ničesar in je vedno dobro razpoložen. Prvi dan se je sicer pritožil radi umazanega perila, nakar je dobil boljšo. Kmalu po svojem prihodu je obel in so mu otekle vratne žile. Radi tega je zavodni zdravnik določil, da se mu daje boljša hrana, dočim drugače dobiva hrano, obstoječo jutraj iz juhe s črnim kruhom. opoldne dobiva vodeno prikuho in črn kruh in zvečer fižol ali riž na vodi. V nedeljo ima pribojček: za kosilo golaž in na praznik kos mesa. Dnevno se sme sprehajati samo eno uro, med 6. in 7. jutraj. V samotni celici bo ostal še en teden, nakar ga premeste v skupni oddelk, kjer ostane dalje časa. Edino kar muči Paskijevića je slabša hrana in te dni je prošil nekega kaznjence, ki se je v tvečal v Zagreb, da naroči njegovemu očetu, da mu pošlje vsak teden par zavojev z mesom in živili. Naslovil je tudi na očeta prošnjo, da izprosi pri kralju za njega pomiloščenje.

IZ CELJA.

—c Mestna gospodinja šola v Celju je štela v preteklem šolskem letu 22 go. Jenk. Končni uspehi so bili vobče dobri kljub temu, da se je pouk vled raznih ovir pričel šele v drugem polletju. Na zavodu sta poučevali dve drž. strokovni učiteljici v glavnih predmetih: kuhanje, gospodarstvo, šivanje perila, krojenje oblek itd. Vpisovanje gojenk za prihodnje šolsko leto se bo vršilo dne 2. sept. t. l. v pisarni dekliske meščanske šole v Celju.

—c Celjska deca na potu v Selce. Prihodnje dni odpotuje prva skupina otrok iz Celja. 10 po številu, v Selce pri Crikvenici, da si v tamkajšnjem Dečjem domu ob naši divni obali okrepijo svoje zdravje. Otroke spremlja gđ. A. Zupančičeva kot zastopnica Kolja Jugoslov. sester v Celju.

—c Kretanje nalezljivih bolezni v mestu Celju v tednu od 29. junija do 6. julija: Trebušni tifus: ostal 1, ostane v oskrbi 1, škrlatinka: ostalo 6, na novo obolel 1, ostane v oskrbi 7.

—c Redni sestanki JDS za mesto Celje se vršijo vsako sredo ob 11.21. zvečer v rdeči sobi Narodnega doma.

IZ MARIBORA.

—m Občinske volitve. Tolikanj pričakovane in zahtevane občinske volitve so končno tudi za Maribor razpisane. Te volitve bodo velepomembne za Maribor. Prvič si bosta stala nasproti 2 velika tabora: jugoslovanski in nemški. Ali bosta enotna? Nemški brezdomno. Sigurno je, da spravilo Nemci brez vsake posebne javne agitacije do zadnjega volilca vse na volišče in da poskusijo v svoj tabor privabiti tudi od slovenske strani vse, kar je od njih količkaj gospodarsko odvisno. Zato bi bilo zelo pogrešeno, ako bi se slovenske stranke brez posebne podrobne agitacije zanašale zgolj na svoj blok. Treda bo napeti vse sile, da zopet ne zavladajo na magistratu stari gospodarji — Nemci.

—m Mariborska policija je prejela nekega pustolovca, ki je izjavil, da se piše Albert Orlohor, ni pa imel pri sebi nikakih dokumentov. Zgodovina tega pustolovca je

zelo zanimiva. Klatil se je po vsem svetu v Jugoslavijo je prišel iz Avstrije. Ker je policija mnenja, da ima opraviti s kakim rafiniranim zločincem, ga je obdržala v zaporu, dokler se ne ugotovi njegova identiteta.

—m Komunistični letaki v Mariboru. Mariborski komunisti so po raznih hišah nalepili slične plakate kot v Ljubljani. Policija je pri poslu zalotila nekega komuniste, ki je bil aretiran.

—m Gradbeno delovanje. Maribor si obeta še to leto zlomiti dosedanje gradbeno mrtvilo. Poleg projektov mestne občine se je tudi Pokojniški zavod odločil zgraditi v Mariboru na najlepšem delu Magdalenskega predmestja manjšo kolonijo stanovanskih hiš. Od obeh načrtov se pričakuje, da jima polagoma sledi tudi privatna inicitiativa. Bil bi še skrajni čas, Stanovanjske razmere so postale že zdaj sredi poletja obupne. Cele družine z otroci se nahajajo na cesti, s stanovanji se vganjajo vnebovpljoča oderuštva. Za odkup malega stanovanja se zahteva po 10.000 Din. Špekulativni najemniki se stiskajo v eno sobo ali kar v kuhinje, prazne sobe pa oddajajo po Din 500—1000 v podnajem brez obveznosti tako, da če prihodnji mesec je boljša stranka v sili ponudi še več, vržejo podnajemnika ven. Popolnoma izključeno je, da bi katera civilna stranka mogla dobiti kakšno stanovanje, ker je še vedno nad 400 drž. nameščencev, ki jim gre prvenstvena pravica, in čakajo že leta na dodelitev stanovanja.

—m Nevihite. V petek je bila tudi zunaj na pogorjih vročina, kakršne že dolgo ne pomnijo, drugi dan se je brez padavine ne koliko ohladilo, a v nedeljo je zopet zavladala neznosna vročina. Zvečer se je zdelo, kakor da izbruhne strašna nevihta, a padlo je le par kapljice dežja. V ponedeljek zvečer pa je pri visokem stanju barometra in vedrini neba naenkrat nastala nevihta, strašna samo v hudournih oblakih in bliskih, padlo pa je malo plovnega dežja. V sredo opoldne zopet sličen pojav, le da je bolj treskalo in da je vse kazalo na hudo točo, katere pa vsaj, kolikor doslej znano, v bližini okolici ni bilo.

Turistika in sport.

PRVA DVA DNEVA OLIMPIJADE.

Dva svetovna rekorda zrušena.

V soboto 5. t. m. se je vršila edina svečanostna otvoritev olimpijskih iger. Bilo je sicer izvojevanih že polno olimpijskih prvenstev: zimski sport, nogomet itd., a sedaj, ko se vrše atletska tekmovalna — olimpijski sport v pravem pomenu besede — sedaj komaj je pravi pričetek olimpijade. Otvoritev je bila nadvse svečana. Lahkoatleti 45 držav celega sveta s prapori svojih dežel stoji pod glavno tribuno, desnico dvignjeno v stran, prisegajoč olimpijsko prisego, godba zaigra francosko himno, vse poslušajo stoje in odkrito, sto golobov zleti ta trenutek v zrak, krožijo nad stadionom, potem pa odleti vsak proti svoji domovini, noseč na svoji nožici olimpijski pozdrav.

Sest Jugoslovenov reprezentira naš lahkoatletski sport: Gašpar, Ferkovič, Narančič, Perpar, Spahič, Terkovič, za Avstrijo številno najmanjša reprezentanca. Največ je Amerikancev 97 lahkoatletov, potem Angležev 89, Poljska je poslala 12, Turčija 10, Bolgarska 5 atletov; te tri države imajo brezdvoma kvalitativno najslabši material.

Prvi dan tekmovalj 6. t. m. (100 m. 400 m. 800 m. vse predteki, skok v višino, kopje 10.000 m.) Predtekov na 100 m je bilo 17, v vsaki »serie« po šest. Povprečni časi: najboljši 10.8, najslabši 11.4. Za 100 m javljena Jugoslovencina sta izžrebala: Perpar z Betts (Juž. Afr.), Cockuyt (Belg.), Hildreth (Indija), Oja (Letška), Kurmzy (Madž.), torej jako srečen žreb, saj je zmagal Kurmzy s 11.4. Perpar ni startal, ker je došel v Pariz komaj v nedeljo jutraj ter bil od neprestane 36urne vožnje ves zbit. Spahič je izžrebal jako slabo in zaradi blessure na nogi ni startal. Prvi demifinale: zmaga Scholz (Am.) 10.8, drugi Porrih (Nova Zeland.) ter Abrahams (Angl.) 10.6, drugi Paddock (Am.). Drugi demifinale kvalificira za finale: Murchinson, Bowman, Paddock, Scholz (vsi Am.), Abrahams (Brit.) in Porrih (Nova Zeland.).

Predteki 400 m zapreke (6 predtekov po 6 tekmi, in dva demifinale) za finale se kvalificirajo: Taylor, Riley, Hawkins (vsi Am.), Willen (Fin.), André (fran.) in Blackette (Brit.). Najboljši čas 54.6.

Predteki 800 m (8 »serie« po 9 tekmovalj.) Za demifinale se kvalificira 24 tekmovalcev. Najboljši čas: Šved Johansson 1.57.2, najslabši: Martin (Svica) 2.00.2.

Skok v višino. Prične se pri 1.60 m, kdor doseže 183, pride v finale. Finale: 1. Osborne (Am.) 1.98 m (olimp. rek.), 2. Brown (Am.), 1.95; 3. Lewden (Francoska) 1.92 m. O različnih stilih skokov poročam še natančneje.

Met kopja. (40 tekmi.) Finale: 1. Jonnie Myrra (Fin.) 62.96 m; 2. Lindström (Šved.) 60 m 92 cm; 3. Oberts (Am.) 58 m 35 cm; 4. Ekqvist (Fin.) 57.58, 5. Priester (Am.) 56.96 m, 6. Blomquist (Sv.) 56.85 m.

10.000 m, 50 tekmovalcev, ki startajo vsi naenkrat. Vendar se tik po stre-

lu takoj raztegnejo v ca. 50 m dolgo vrsto. Po šestih rundi je vodilna skupina Wide-Ritola že 20 m pred vsemi in ujamže že zadnje tekače. Wide in Ritola se odtegujeta drug tik ob drugem vedno bolj od sotekmovalcev, pri dvanajsti rundi sta 100 m pred vsemi. V 16. rundi se naenkrat Ritola odtrga. Wide skuša dohiteti, a zaman. V 18. rundi vodi Ritola za 50 m pred Wide. Cilj reže Ritola (Fin.) ob frenetičnem aplavzu v času 30.23.2! (nov svet. rek. dosedaj 30.35.4 tudi Ritola), drugi Wide (Svica) 30.55.2, tretji Ber (Fin.) 31.42, 4. Sipilä (Fin.) 31.50.2, 5. Harper (Brit.), 6. Britton (Brit.).

Drugi dan 7. t. m. 100 m finale. Grobna tišina v dragače jako živahni publikii. Kdo je najhitrejši človek sveta? Start se že v drugiči posreži, Abrahams vodi takoj od starta, med tem ko Paddock izgubi do 2 m na startu. Publikla kriči, rjove. Pri 50 m je Paddock prvi, Abrahams četrti. Cilji: 1. Abrahams 10.6, 2. Scholz (Am.), 3. Porrih (Nova Zeland.), 4. Bowman (Am.), 5. Paddock, 6. Murchison (Am.). Abrahams je trikrat v dveh dne pretekel 100 m v 10.6.

400 m zapreke finale. 1. Taylor (Am.) 52.6 (svet. rek. 54.—, a Taylor je podrl eno zapreko), 2. Willen (Fin.), 3. Riley (Am.), 4. André (Fr.), Hawkins in Blackette diskvalificirana. V skoku v daljavo za petoboj postavil Amerikanec Legendre nov svet. rekord s 7.765. Petoboj: 1. Lehtonen (Fin.) 16 točk, 2. Legendre 20 točk, 3. Lonfay 28 točk (Madž.).

800 m demifinale (3 × 8). Najboljši čas: Stallard (Brit.) 1.54.2, najslabši Lowe (Brit.) 1.56.8. V finalu bo startalo 9 tekmovalcev. Po točkah so dosegli v dveh dneh: Amerikanci 54, Finci 47, Švedi 15, Britanci 13, Madžari in Francozi po 7, Nova Zelandija 4 točke. St. P.

OLIMPIJADA V PARIZU.

Rezultat dosedanjega tekmovalja znaša: Amerika 97 točk, Finska 54, Anglija 28½, Švedska 15½. Včerašnji dan je potekel v znamenju premoči Amerikancev. Rezultati so bili sledeči: Finale 800 m: 1. Lowe (Anglija) 1:52.4, 2. Martin (Svica) 1:52.8, 3. Enck (Amerika). Pri metanju krogla so odnesli vsa tri prva mesta Amerikanci. Prvi, Huthern je vrgel kroglo 149.95 m. Četrta je bil Finck Torpo.

V sabljanju je zmagala Francija nad Zedinjenimi državami 9:6, Italija nad Španjo 10:5. V teku 110 m z zaprekami so se kvalificirali Amerikanec Kinsey, Šved Christians in Amerikanec Guhterin.

Skok v daljavo z zaletom: 1. Houbbard (Am.) 7.445, 2. Gourdin 7.275 (Am.), 3. Hansen (Am.) 7.26, 4. Toonlon (Finska) 7.07.

V predteku na 5000 m se je pleširal kot prvi, kar je bilo pričakovati Finck Nurmii, ki je tekel 15.22.2, dalje so se pleširali njegov drug Rastas in Šved Atchinson.

— Tekma Gradec-Zagreb. V nedeljo se vrši tekma med reprezentancami Zagreba in Grada. Gradec postavi sledeče moštvo: Rosner (G. A. K.), R. Sinkovitch (Strassenbahner), Friedrich (G. A. K.), Albin Skaza (Sturm), Greiner (Sturm), Lowensohn (Hakoah), Dellinger (Sturm), Pichinger, Kornanda (G. A. K.), Oroszy (Sturm), Waldhauser (Sturm).

Sodelovanje Srbov in Francozov v svetovni vojni.

Zadnjič je imel pariški dnevnik »Figaro« svojo drugo ilustrirano prilogo o naši kraljevini. Med zanimivimi članki, ki so izšli v njej, moramo posebno omeniti članek o sodelovanju Srbov in Francozov v svetovni vojni. Spisal ga je general Kalafatić.

Med drugim pravi sledeče: Francoska in srbska armada sta se rano ob rami borili več kot tri leta. Dokler se je srbska armada nahajala na domačih tleh, leta 1914. in 1915., je delovala nezavisno na svojem bojnem polju, vendar pa se je nahajala v potrebnem stiku z zavezniki. Vrhovni poveljnik je bil Nj. kraljeva Visokost prestolonaslednik Aleksander in maršal Putnik je bil šef generalnega štaba.

V tem času je srbska vojska izvajala dve veliki zmagi: pri Ceru, v začetku vojne, in pri Rudniku, meseca novembra 1914, kjer je bila uničena avstro-madžarska armada generala Potioreka.

Čeprav v tem času niso bile poslano številne francoske čete v Srbijo, je vendar francoska armada uspešno podpirala srbsko, pred vsem s tem, da ji je pošiljala raznovrsten material, potem pa po mislih in posamičnih poslanih oddelkih.

Tako so bile na pr. francoske mornarske baterije postavljene poleg Beograda pod poveljstvom fregatnega kapetana Picota. Francozi so poslali tudi letalne eskadrilje pod poveljstvom komandanta Vitrata in leta 1915. sanitetno misijo, ki je uspešno pobijala legar, a junaško podlegla.

Jesen leta 1915. pa je zadela srbsko armado težka katastrofa, napadena je bila od Avstro-Madžarov, od Nemcev in od Bolgarov pod vrhovnim poveljstvom nemškega generala Mackensena od treh strani in od trikrat močnejšega sovražnika. Junaško se boreč, se je morala umakniti preko albanskih gor na obalo Jadranskega morja, ker so ji pot na Solun zaprle bolgarske čete. Tam jih je sprejela misija francoskega generala Mondésirja, ki je imela namen, ji pomagati, jo prevesti na varno mesto in jo reorganizirati.

In za časa te velike drame srbske armade v Albaniji so se izkrcale francoske čete v Solunu, prišli iz Galipolija. Čeprav so prišle prepozno in niso bile dovolj številne, da bi preprečile katastrofo srbske armade, so vendar pod poveljstvom generala Saraila začele prodirati proti severu, toda morale so se umakniti v Solun pred bolgarsko premočjo.

Srbsko armado so evakuirali iz albanske obale na otok Krš s pomočjo za-vezniških mornaric. Ko je dospela na ta otok, se je takoj začela reorganizacija in je napredovala tako naglo, da so jo že spomladu leta 1916. poslali v Solun, kjer se je ta reorganizacija končala.

Nekaj tednov pozneje so jo poslali v bojno črto, na prag domovine. Ravno takrat so Bolgari začeli s močno ofenzivo iz smeri Bitolja. Srbske čete so jo pa naglo ustavile in začele s protiofenzivo zajedno s francosko orientsko armado pod poveljstvom generala Cordonierja.

Dosegli so lepe uspehe: premagali Bolgari so se morali umakniti proti severu in Francozi in Srbi so zasedli del srbske zemlje v Bitolju.

Celo leto 1917. se je vršila dolga časna vojna v strelskih jarkih. Spomladu leta 1918. so se pa pričele priprave za veliko ofenzivo, ki jih je dokončal general Franchet d'Esperey (izg. Franš Depre), kateri je prispel julija v Solun. Ta general je igral glavno vlogo v tej ofenzivi srbske armade, katere šef generalnega štaba je bil pokojni vojvoda Mišić.

Luknja v sovražni fronti naj bi napravile dve francoski diviziji, 122. generala Toparta in 17. generala Pruneauja. Ti dve diviziji, kakor tudi številne težke francoske baterije in letalni oddelki so bili stavljeni pod poveljstvo vojvode Stepanovića, komandanta II. srbske armade, ki se je že nahajala na fronti, določeni za prelom.

Izbrali so si nalašč najnepristopnejši del fronte, ki se je nahajal v do 2000 metrov visokih gorah. Računali so, da bodo tako ne samo prebili sovražno fronto, temveč tudi na velik utis presenečenja, ki igra prvovrstno vlogo v vojaški umetnosti.

Napad je bil določen za 14. septembra. Silno obstreljevanje je trajalo ves dan. Naslednje jutro je naskočila pehota in sovražne črte. Z navdušenjem so Srbi in Francozi drli naprej, prebili sovražno linijo in se polastili ogromnega plena. Tedaj sta se obe francoski diviziji ustavili in prepustili srbski armadi napad druge sovražne črte, kakor tudi zasledovanje in izkoriščanje zmage.

Izredni uspehi Srbov so znani. Vsa srbska armada je hitela proti severu. Deset dni pozneje je že bila ob bolgarski meji, kar je prisililo bolgarsko vladu, da je kapitulirala 29. septembra.

Med tem časom je večji del francoske armade pod poveljstvom generala Henrysa zasedel pokrajino severno od

Bitolja in kavalerijska brigada generala Jouinot - Gambette je pa napravila znameniti pohod preko visokega gorovja, ki so ga dotlej smatrali za neprestopno, in zasedla Skopje.

II. srbska armada, ki se je otresla Bolgarov, je začela prodirati proti Bosni, I. pa pod poveljstvom maršala Bojevića je nadaljevala svoj zmagoslavni pohod proti Donavi, zlomila avstro-nemški odpor in vključil neprimlikam prehrane in boleznih je dospela do Donave 29. oktobra. Napravila je torej v 46 dneh 600 km, kar znači rekord v vojaški zgodovini!

Oddelki so nato šli naprej preko Donave, Save in Drine proti Vojvodini.

Gospodarstvo.

—Š Trgovska gremijalna nadaljevalna šola v Kranju je zaključila dne 29. junija tretje leto svojega obstanka in dokazala z živahnim razmahom svojim ustanoviteljem, kako potrebna je bila v Kranju panoga nadaljevalnega šolstva. Trgovski vajenci, ki so pohajali do šolskega leta 1921/22 skupno z obrtnimi tukajšnje obrtne nadaljevalne šole v itak prenapolnjenih razredih, niso mogli dobiti vključit najbolj volji učiteljskega potrebnega strokovnega znanja, trgovske vajenke pa so bile sploh izključene od vsake nadaljne izobrazbe. Da odpornostem tem nedostatom, je sklenil trgovski gremij za politični okraj Kranj, pod vodstvom svojega agilnega načelnika g. Frana Sirca, da osnuje po vzorcu drugih trgovskih gremijalnih nadaljevalnih šol enak zavod tudi v Kranju, in sicer postopoma prvi in drugi razred. V šolskem letu 1921/22 se je vpisalo 35 učenecv in učenek, njih število pa se je vedno zviševalo. Razstava izdelkov koncem drugega šolskega leta je dokazala, da učenci pravilno poimenujejo pomen in namen ustvarjene ter njihovo stremeljenje po čim višjem trgovskem znanju. Da nudi torej učenecem po možnosti zaokroženo znanje v najvažnejših trgovskih poslih, je osnival gremij v šolskem letu 1923/24 še tretji nadaljevalni razred in uspeh ni izostal. Dočim so učenci in učenke tretjega razreda z vztrajno marljivostjo in intenzivno pozornostjo sledili pouku in izvrševali svoje izdelke, da častno zapuste kot prvi absolventje zavoda, so se oni v prvem in drugem razredu trudili, da dosežejo koncem leta ugoden izid in dovrše tako še pred potekom učne dobe tudi zaključni tretji razred. Najboljši dokaz živahnega delovanja je ugoden končni izid, zlasti ako se upošteva najrazličnejše predizobrazbo gojencev in gojenk. Izmed 62 vpisanih učenecv in učenek je dovršilo svoje razrede 86 % — zaključni razred pa zapušta osem odličnih absolventov in absolventk, ki so si v triletnem marljivem delu pridobili po lastni ambiciji mnogo več znanja, kot ga predpisuje tozad. učni načrt. Zanimanje za tukajšnje trgovsko gremijalno nadaljevalno šolo pa se je razširilo v zadnjem letu tudi izven Kranja, kar dokazuje dejstvo, da so obiskovali pouk na tej šoli redno tudi učenci iz Škofje Loke, iz Kranja samega pa se je vpisalo več privatistov, odnosno privastisk. Ugoden razvoj trgovske gremijalne nadaljevalne šole naj služi trgovskemu gremiju v zadovoljenje za trud in obilo gnotne žrtve, ki jih ima z vzdrževanjem šole in v zagotovilo, da in v prospeh razvijajočega se trgovstva v kranjskem političnem okraju ni mogel pričeti ugodnejše akcije, prav tako pa tudi županu g. Cirilu Pircu, ki se je poleg skrbi, ki mu jih prizadeva vzdrževanje v Kranju tako lepo razvitega šolstva, posebno toplo zavezal tudi za to najmlajšo institucijo in s srečno roko pomagal premostiti tudi najtežje ovire.

—g Konferenca zastopnikov srednjeevropskih hmelnjarskih organizacij v Zatuču. S. R. Savez hmelnjarskih društev za Č. S. R. nam piše: Pričakujoča obila hmelnjarska letina na vsem svetu dela hmelnjarjem, oziroma njih organizacijam mnogo pomisleka, nalaga jim važno nalogo in važne sklepe. Če srednjeevropski hmelnjarji pri ureditvi hmelnjskih cen v tekočem letu ničesar ne bodo ukrenili, zna se zgoditi tako, kakor l. 1922., v katerem so hmelnjske cene znašale le eno tretjino pridelovalnih stroškov. Lanskim rentabilnim cenam bi sledile letos nizke, katere bi bile globoko pod pridelovalnimi stroški. Hmelnjarji vse srednje Evrope bi izgubili plačilo za svoje težko delo in izgubili bi se milijoni narodnega premoženja. Pomisliti pa gre, da je lanski mali pridelek povzročil, da so izžrpane vse zaloge, tudi one starejših letnikov in da stoji pivovarji pred praznimi hmelnjskimi skladišči. Savez hmelnjarskega društva v Zatuču se je v svoji odobrovi seji dne 12. junija t. l. pečal s to velevažno zadevo ter sklenil, da skliče začetkom meseca avgusta t. l. — tik pred obiranjem hmelnja — v Zatec mednarodno zborovanje hmelnjarjev vseh sedmih srednjeevropskih držav, v katerih se prideluje hmelnj. Vsaka hmelnjarska organizacija naj bi odposlala k zborovanju po enega, kvečjemu po dva ali tri zastopnike, kateri bi morali sami prevzeti vse stroške za potovanje in prehrano ter bi morali poročati o st nju hmelnjarskih nasadov svojih držav. Ko se je dne 1. septembra l. 1911. sklicala enaka konferenca v Zatec, so se takoj dvignile cene za 50 K pri 50 kg. (400 do 450 K). Letošnje mednarodno zborovanje bi se pa ne bavilo le z bodočo letino, nego bi se tudi določila pravila za medsebojno obveščanje o vsakokratnem razpoloženju na hmelnjskem trgu, o cenah, po katerih se je hmelnjarjem ravnavati pri prodaji hmelnja itd. Vsaka organizacija pa lahko predlaga še druge točke dnevnega reda — Vprašamo vas, ali se strinja vaša organizacija z nameravano konferenco, ali bi ona odposlala na njo svoje zastopnike, ali naj Savez hmelnjarskega društva za Č. S. R. fungira kot sklicatelj konference, ali se vanj zatec primeren kraj za konferenco, ali bi želeli drugo mesto. Odpisite kmalu! — Zatec, Č. S. R., 28. junija 1924. — Savez

Dalmacij, Hrvatski in Sloveniji. Med tem se je tudi že osvobodila Crna gora. En oddelek je odšel tudi na Reko.

Nekaj francoskih divizij se je nato tudi ustalilo v Vojvodini, to je bila takozvana madžarska armada (armée de Hongrie) pod poveljstvom generala Loblita.

Francoska armada je bila torej prva, ki je prišla na pomoč Srbom, in najštevilnejša med zavezniki orientskimi silami.

Jugoslovenci se bodo vedno hvaležno spominjali francoskih vojakov, ki so padli na polju slave in se tako žrtvovali za srbsko stvar in osvobodjenje Srbob, Hrvatov in Slovencev.

hmelnjarskih društev Zatec. — Hmelnjarsko društvo za Slovenijo je javilo Savezu, da se strinja z vsemi predlogi in da bo odposlalo na konferenco svoje zastopnike.

—g O Bleiromem posojilu se zadnje dni zopet mnogo razpravlja. Povod temu prenosu v zaveznega posojila, ki je bilo sklenjeno za 100 milijonov dolarjev in od katerega je naša država blagajna sprejela do sedaj 15 milijonov, so dali zastopniki Bleiromske skupine, ki so se pred kratkim zgledili v našem finančnem ministertvu. Tečaj te naše rente je v Ameriki poskočil od 52 na 85. In baš radi tega namerava Bleiromska skupina emitirati del drugega obroka, poženega na 25 milijonov dolarjev in sicer znesek 10 milijonov. Nova emisija naj bi se razpoložila v podpisovanje v Londonu in Newyorku in sicer istočasno. O tej važni zadevi še ni odločeno. Gotovo pa je — in to poudarja tudi beogradski časopisje, da se ima to v vsako drugo državno posojilo predvsem vporabiti za nadaljevanje že pričetih železniških zgradb, za katere sedaj ni potrebne kritja na razpolago.

—g Direktna vloga na trgovsko ministertvo so po najnovejši odredbi tega ministra odpravljene. To velja zlasti za posamezne pridobitne organizacije, ki imajo svoje tozadevne vloge odsele predložiti potom trg. in obrt. zbornice.

—g Z Albanijo začne naša država v kratkem pogajanja in svrhu sklepa trgovske pogodbe.

—g Cigaretni papir se še vedno v velikih množinah tihotapi v našo državo. Opozarjamo vnovič, da se ima po kazenskih določilih zoper vsakogar, ki rabi tak papir postopati kakor zoper tihotapca same.

—g Tržne cene v Trbovljah. (Cene v dinarjih za kg. odnos. liter ali komad) dne 9. julija 1924. Govodina v mesecah in na trgu 23—24, teletina: na trgu 25, v mesnicah 30, jeta 23—25, pišča 12. Svinjina: na trgu 32—33, jeta 35; meso v mesnicah 33—35, slanina na trgu 32—35, salo 37, v mesnicah I. 35, II. 33, sveža mast 38—40, prekajeno meso na trgu 40—45, v mesnicah 40—55, soljena slanina 33. Salama fina 50, slabša 30, perutnina: kokoš 50—65, puran 140—150, piščanec 25—30, jacea 125—150 komad. Mleko 4—4.50 l. surovo maslo 50—60, čajno maslo 88, kruh beli 6.50—7, črn 5.75. Moka št. 000 5.50, št. 1. 5.25, krušna 5, ajdova 6.25, koruzna 3.50, koruzni zdrob 4.75, pšenični zdrob 4.75, pšenični zdrob 4.50. Sladkor: sipa 25, v kockah 22, moka 22. Druge življenjske potrebščine: Fižol 6.50—7.50, v stročju 8—10, ječmenček 6—6.25, ječmenček drobn 8—11.50, krompir 1.50, krompir novi 3, sol 4, olje namizno 26, bučno 34, petrolej 7—7.50, milo 15.50—17, kava 48—56, žitna kava 10—16, riž 7.50—11, makaroni 12, vžigalice —95—1 škatlija, leča 9—11, grah 9—10, grah v stročju 8, orehi 10, orehova jederka 40, čebula 3—5, česen 10, salata 30, kumarce 10, črešnje 8—9 kg, ohrovt glava 2—4, koleraba komad —25—1, karfiolja komad 3—6.

—g Oglasi. (Infor. pri tg. zbornici v Ljubljani). Razstava proizvodov Industrije za izdelavo pišča. V Belzinu se vrši od 16. do 19. septembra velika strokovna razstava proizvodov industrije za izdelavo pišča. — Dobava terpenina in sikativ. Pri ravnatelju stvu drž. železnice v Zagrebu se vrši 29. julija ofertalna licitacija glede dobave 13.000 kilogramov terpenina in 7000 kg sikativa.

—g Vzorčni sejem v Beogradu, ki bi se imel vršiti letos koncem avgusta, je po zadnjih poročilih odložen. Baje so nastale težave zaradi sejskega prostora in radi državne podpore.

—g Čekovni urad, čegar promet je pretekli mesec dosegel 2.5 milijard Din, dobi v kratkem nove filijale.

—g Nadaljevanje trgovskih pogajanj z Italijo. Ker sta obe delegaciji prejeli nova navodila, se je v torko po daljšem času vršila zopet skupna seja. Italijani so v glavnem sprejeli naše zahteve, ki se tičejo nove carinske tarife, uvoznega blaga iz Italije z carinskimi postavkami v zlatu itd. Plenarna seja se ima vršiti danes ali jutri. Tarifni del pogodbe je v splošnem dokončan, trgovski del pa se izdela do konca julija. Za sardine je nastavljen poseben tarif. Za olje je določena carina 30 Din pri večjih množinah, ki se za manjše zviša. Za sveže začasnno ni določena nikaka carina, za testenine 280 Din za 100 kg netto itd.

—g Asociacij Generali Italijana Legnami se je koncem junija ustanovila v Milanu s nalogo, da zastopa interese celokupne lesne industrije in trgovine v Italiji. Ima tudi svoje glasilo »Il legno«.

—g Trgovski zakon. 1. septembra se ima vršiti prva seja stalnega zakonodajnega odbora oz. pravne sekcije tega odbora, na kateri se prične z delom za nov trgovski in menični zakon in čekovni zakon.

—g Urad za informacije v trgovinskem ministertvu se namerava v kratkem vendarle ustanoviti. Mi smo o potrebi takega urada pisali že obširno. Ta nova organizacija naj bi bila slasti v stilu s vsemi našimi konzulati, vsemi gospodarskimi institucijami itd.

To in ono.

ZVEČIL.

Ameriškega zdravnika Horaca Fletcherja imenuje znanstveni svet apostola žvečil. Njegovo življenje je dokaj zanimivo. Danes se omeji samo na njegovo apostolstvo žvečanja.

Ko je bil Fletcher star 48 let, se je hotel dati zavarovati na življenje. Prvi zavod h kateremu se je obrnil je njegovo ponudbo kratkoma odbil. Isto so storili drugi zavarovalni zavodi. Vsi zavodi so motivirali svoj sklep s tem, da ne morajo stopiti v zavarovalno razmerje s človekom, ki stoji z eno nogo že v grobu.

Fletcher pa se ni dal vstrašiti, temveč je jel misliti na »novo življenje«. In sicer na podlagi prehranjevanja. Prišel je na naravni zakon, star kot svet in neskončno preprost, ki mu sledi vsaka žival, ki pa ga umni človek zanemarija: Prežveči hrano temeljito in docela!

Fletcher si ni izbiral novih jedi, temveč je ostal pri onih, ki jih je bil navajen. Toda žvečil je, žvečil in žvečil, tako da mu je hrana avtomatično zdravila v požiralnik. Sčasoma je ugotovil nastopne temeljne točke naravnega hranjenja:

- 1.) Jej le, ako občutiš tek, torej glad!
- 2.) Pri jedi misli samo na jed. Ne govori pri tem in ne čitaj. Le žveči in — ne zavedoma požiraj!
- 3.) Uživaj samo jedi, ki ti ugajajo!
- 4.) Ne jej nič plj niti prevroče niti prehladno!
- 5.) Trdo hrano žveči tako dolgo, da je popolnoma tekoča in da zdrkne kar sama v želodec!
- 6.) Tako delaj tudi glede kompotov in vkuhanega sadja, dasi vsebuje mnogo vode!
- 7.) Vse kar se protivi razvojenosti, kakor luščine, pečke, vlakna itd. zadrži z jezikom ali grlom in izpljui!
- 8.) Tekočo hrano uživaj požirkoma in giej da jo dobro zmešaš s slino!
- 9.) Prekajenih, zelo mastnih in nasoljenih jedi, kakor jegulj, raznih morskih rib, tolste svinjine kakor tudi močne kave čaja in opojnih pljšč se izogibaj!
- 10.) Le vodo moreš piti v velikih požirkih, ne da bi ti škodilo!

Ko je jel Fletcher uporabljati to svojo metodo, je tehtal 89 kg. Njegova telesna teža je padla na 59 kg, a se je takoj dvignila na 75 kg. Pokazal pa se je nenadoma uspeh. Izgnili so revmatizem, skrnina, izpuščaji, bledica, in tako sličeno telo se je izkazalo neobčutljivo zoper vsako bolezen. Svojo metodo uživanja je Fletcher objavil leta 1903 v knjigi »New Glutton or Epicure« (Požrešneš ali izbirknik).

S svojo, navidezno nepomembno akcijo, je Fletcher povzročil gibanje ljudi, ki bi radi dolgo živeli in se dobro imeli, ki je po njem nazvana »fletcherizem«.

AERONAVTSKI VLAKI.

Ali se nam ne vsiljuje misel, ko vidimo, kako na kopnem spajamo lokomotivo z železniškimi vozovi ali na vodi vlačilni parnik s tovornimi čolmi, da bi mogli tudi letalo s propelerjem uporabiti kot vlačilni stroj za letala brez propelerjev? Hasek takega spaja je jasen: z razmeroma majhnimi stroški na motornem gonivu bi se dala prevažati velika bremena.

Kakor poroča »Science and Invention«, je delal Glenn H. Curtiss aeronavtične poizkuse, ki so imeli namen proučiti potrebne pogoje za udeležitev letalskega vlačilnega vlaka. Uporabljal je vodno letalo, težko 70 kg z 8 m dolgimi krovci, kot vlačilni stroj mu je služil motorni čoln, ki je vozil s hitrostjo 45 km na uro. Letalo se je dvignilo v zrak, doseglo deloma višino 6 m in ga je Curtiss ves čas lahko in sigurno vodil.

Vrv, s katero sta bila zvezana motorni čoln in letalo, je bila tako malo obremenjena, da so jo mogli čolnarji z roko držati. Še več: včasih je popustila in se povesila, znak, da je brzina letala nadkrnila ono čolna.

V splošnem so pokazali poizkusi, da je mogoče sestaviti aero-vlake. Samo po sebi pa je umevno, da je za praktično izvedbo te ideje treba še mnogo izkušenj. Posebne težkote bodo povzročili sunki vetra, navpično gibanje zraka itd., kar posamezno letalo brez napora premaga, kar more usodno vplivati na aero-vlak. Ako bi se pokvaril motor vodilnega letala, bi se morale vrvi kratkoma razvezati in spustiti vsa letala na tla oz. na vodno gladino. Isto bi veljalo za pristajanje aero-vlakov.

Ako primerjamo železniške, vlačilne in aero-vlake glede zveze med gonilnim strojem in bremenom, opazimo, da je spoj pri aero-vlakih najgibkejši. Pri železniškem vlaku se nahaja odgovorni vodnik spredaj v lokomotivi, dočim so zaviraci v svojih kajbach vsesokoli podrejene moči. Pri vlačilih imajo krmarji vlačilnih vozil že več odgovornosti. In pri aero-vlakih niso zahteve, ki se stavijo glede znanja in letalske izkušnje pilotom brezmotornih letal, nič manjše, če ne večje od naloge vodilnega pilota v gonilnem letalu.

RADIOTEHNIKA IN OBRAMBA.

Francosko vojno ministertvo je nedavno odredilo, da mladi vojaški obvezanci, ki so večji v mehaniki in elektrotehnikah ter se spoznajo na radijsko orodje, lahko oddajo svojo vojaško dobro pri primernih oddelkih ženskih čet. To smotno predpostavljeno radio-amaterjev nas spominja vojnih izkušenj, od katerih je le malo prodrla v javnost, ki pa so prav sedaj posebno važne.

V Zedinjenih državah ameriških in v Angliji je bilo že pred svetovno vojno vsakemu prijatelju brezličnega brzjava možno, izvajati svoje veselje tudi praktično, ker ni bilo nikakršnih zakonitih omejitev in ovir. Zato se je tudi pojavilo, ko je pokazala radiotehnika v vojni prve močnejše uspehe, v antantnih armadah na tisoče radio-amaterjev, ki so prostovoljno ter z veseljem in ljubeznijo hoteli uporabiti svoje znanje in svoje zmocnosti v prid do-

movine L 1916 je že stalo na razsežnih linijah antantnih front na stotine majhnih radio-postaj, ki so posredovale sporazumevanje med ognjeno črto in postojankami zadaj ter dosegle toliko eksaktnost in brzino v posredovanju povelj in vesti, da jim čete centralnih sil nazivajo motorjem in avtomobilom daleko niso bile kos. Ta izkušnja je vojaške oblasti dovedla do spoznanja, da je bilo napačno, zanašati se izključno na »velike« brezlične postaje (o katerih važnosti za vojaško poročevanje ni dvoma), da pa služijo vojaškim svrham še mnogo boljše poslovanje z »malimi« brezličniki.

Tudi Nemčija je l. 1916-18 uvedla te naprave; storiila pa je napako, ko jih je proglasila za državni monopol, radi česar se radiotehnika v tej smeri ne more razvijati.

KAMELA V AVSTRALIJI.

Nekako pred 30 leti so prignali prve kamele v Avstralijo, ki so se tu hitro udomačile in razmnožile ter služijo kakor v Zapadni Aziji in Severni Afriki za ježo in tovarjenje. V notranjosti Avstralije, kjer cvete ovčereja, uporabljajo kamele, da prenašajo volnena povošna v mesta in pristanke. Za vodnike in krotitelje najdemo domačini Afgance, ki se morajo zavezati, da bodo služili pet let, na kar se smejo vrniti z bogatim prihrankom domov.

Tovorne kamele imamo priliko videti n. pr. pri mestu Wenworthu ob Murrayu, mejni reki med Novim Južnim Walesom in Viktorijo. Dasi je tam mnogo drevca (evkalipti dosežejo višino drevesa) se vednar nahaja tam obširna puščava, ki pokriva znan del Novega Južnega Walesa. — Tu nadomestuje karavana kamel ostala prometna sredstva in občila.

Prepričajte se

in videli boste, da kupite moške in dečje obleke najlepše in najceneje

v modni in konfekcijski trgovini

Fran Lukič, Pred škofijo 19

3510

Vohunska afera v Beogradu.

I krogov ruske emigracije nam piše: Pretečeni teden je prispel v Beograd neki polkovnik Mahin, ki je bil poprej izgnan iz Jugoslavije kot sumljiva in nevarna oseba. Na beogradskem magistratu je uradni čigar dolžnost je paziti, da se brez dovoljenja nihče ne muči v prestolici. Ko je ta uradnik, Rus Tarasevič, zvedel, da je Mahin navzlic prepovedi prispel v Beograd, se je napotil k njemu, da uvede hišno preiskavo. Toda Mahin je motiviral svoj prihod s tem, da namerava urediti ruske razmere, ustanoviti ruske delavnice in društva po nalogu ruskega društva »Zemgor«. Dejal je, da prihaja iz Prage z dovoljenjem, ki nosi podpis zunanjega ministra dr. Nidčica. Tarasevič se je moral umakniti, drugi dan pa je bil neprijetno presenečen, ko so ga odpustili iz službe na magistratu. Krozi jo vesti, da je sedel eno noč celo v zaporu, kar vzbuja sumnja, da se hoče nekdo maščevati. »Politika« je priobčila v nedeljski številki dolgo poročilo o tem dogodku, kjer dolži Taraseviča, da je monarhist, ki želi ovirati delovanje social-revolucionarja, obenem pa hvali Mahinove zasluge čes, da naj bi ta mož prevzel funkcijo državne komisije za pomoč ruskim emigrantom. Ta članek »Politike« je zelo presenetil Ruse, ker o delovanju Mahina ničesar ne vedo. Tudi ni verjetno, da bi prevzelo funkcije drž. komisije, ki razpolaga z drž. denarjem za podpiranje ruskih šol, invalidov itd. neko privatno inozemsko društvo, čigar sedež je na Češkoslovaškem. Obenem je znano, da je bila levica social-revolucionarjev v stikih z boljševiki in da se mnogi boljševiki v inozemstvu izdajajo za social-revolucionarje, da bi se izognili odlozemu imenu komunist, ki ovira to njihovo strokovno delovanje. Zanimivo je, da je češkoslovaška policija v Pragi baš te dni orkrla veliko vohunsko afero in aretirala sedem oseb, pri katerih so našli dokumente, ki dopirajo, da sovjetski agenti nadzorujejo izdelovanje orožja po vseh češkoslovaških tvornicah, zlasti v Škodovih. S tem je v zvezi tudi znana ekspozicija municije v Bukarešti, ki je nastala takoj, ko so prispeli vagoni s strešivom iz Škodovih tovarn. Škodove tovarne izdelujejo orožje in municijo tudi za Jugoslavijo. Iz tega sklepamo lahko, da je imel Mahin v Beogradu važno politično misijo in da je sovjetsko vohunstvo tudi pri nas na delu. Vse to je čudno, toda najbolj čudno je, kako je mogel človek, izgnan iz Jugoslavije, dobiti od zun. ministertva dovoljenje za povratek. Dvomimo, da bi to bilo dotično dovoljenje originalno. Svar diš nekam čudno po ponarejevanju in vohunstvu.

Nočno lekarniško službo imajo:

Sušnik, Marjin trg.
Kuralt, Gospodarska cesta.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposl. Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska kreditna banka).
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Emil Adamčič:

Po Prekmurju in Prlekiji.

Malo cvenka — malo zvenka.

Ko sem prišel lani s svojimi pevci iz Bosne, Hercegovine in Dalmacije srečno domov sem se zaprimojuveril, da se nikdar več ne bom lotil takega in tako težkega odgovornega posla kot je izlet roja živostrebnih, nikoli ugnanih mladih pevcev. Kakor voda so, ki jo hočeš zajeti z roko; previdno moraš ravnati, da ti vsaj nekaj kapelj ostane na dlani. Prišla je pomlad, šolsko delo je šlo h koncu in naši F. S. pevci so pritiskali toliko časa, da sem se izneveril dani zaobljubi. Izmed vseh žil je menda pevska najnemirnejša! Pogledali smo v svoje torbe. Prazne so bile. Dalj ni izleti stanejo in naš učiteljski pomlad se običajno rekrutira iz neimovnih rodbin. Država je sicer dala kapljico, ki so se zavezali, da se bodo na svojem izletu dotaknili Vojvodine ali Srbije. Mi pa smo svoje oči obrnili na našo severno mejo, v znamenarjeno, oklevetano, nam samim še tako malo znano Prekmurje, v gostoljubno Prlekijo, na Dravsko polje, med narod, ki je ostal menda samo zato toliko iskreno

pošten in neskončno ljubezniv, ker ga je strašno dolgo tlačila mora prešernih tujcev. Našim bodočim učiteljem sem hotel pokazati kraje, kjer jih čaka krepko intenzivno narodnovzgojno delo, kraje, ki se jih učitelji boje, a kjer so ravno dobri in pošteti, vestni vzgojitelji najbolj krvavo potrebni. Prav neskomno se lahko pobaham, da se mi je namen posrečil in bojazen pred »črnim« Prekmurjem je pri vseh štiridesetih bolj ali manj novopečenih učiteljih izginila. K naši sreči smo imeli tedaj malo drobiža in naše bi jo udarili v kraje, kjer bi nas bili manj veseli, kjer bi se naučili manj. Gostoljubnost smo hoteli vračati s pesmijo, nismo se hoteli zabavati, temveč učiti se in delati.

Odločili smo se torej za Dolno Lendavo, Mursko Soboto, Gornjo Radgono, Ljutomer, Ormož in Ptuj. Takoj sem stopil v stik z učitelji vseh teh krajev in točno, radevolje so se mi odzvali. Mobilizirali so vse, kar leže in gre. Skromno brez vika in krika, so nam pripravili toliko lepega in dobrega, da jim tega ne pozabimo nikoli.

Težka in trda mi je predla za spremstvo. Vsak se je branil ali pa se odločil za veselejšo, vabljeviše kraje. Končno sem pridobil za potnega maršala g. Ljubo, tihega, ob največjem naporu

vedno enako veselo smehljajočega se, neprecenljivega tovariša. Uglajal nam je pot, odstranil vsak kamenček, oskrbljeval vse, kar je bilo še treba, bil je kačipot, nadzornik tolažnik, natakari, s kratka: vse, kar smo le hoteli. K veliki svoji žalosti pa g. dr. Šerko, ki je šel z nami kot zdravnik, nikdar ni mogel poklicno intervenirati. Pokazal je samo zobe, odprl svoj strašni nož in vse je bilo hipoma zdravo. Tak radikalen način zdravljenja pa je tudi najcenejši. Blagajničaril mi je g. Lasbacher. Malo je skomignil z rameni in zamišljeno pogledal z enim očesom, ko sem mu izročil skromno, s trudom nabrano vsotico desetih tisočev dinarjev, ki naj bi zadostovali petdesetim mladim, zdravim železom s prevoznino na železnicih, avtomobilih, vozovih ter prenočiščih vred za osem dni. Ker pa smo imeli v načrtu šest koncertov, ki tudi nekaj vržejo, (česar pa vnaprej nismo prav dobro vedeli), se je udal in danes se ne kesa. Vsaj dolg, ki smo ga lani pri lastni podružnici F. S. morali narediti, bo morda plačal. Proti naši volji smo prišli bogati domov, saj s pesmijo nismo hoteli trgovati. Kako se je zgodil ta čudež, povem pozneje.

Za spremljevanje na klavirju smo vzeli seboj našega dobrega, vedno ve-

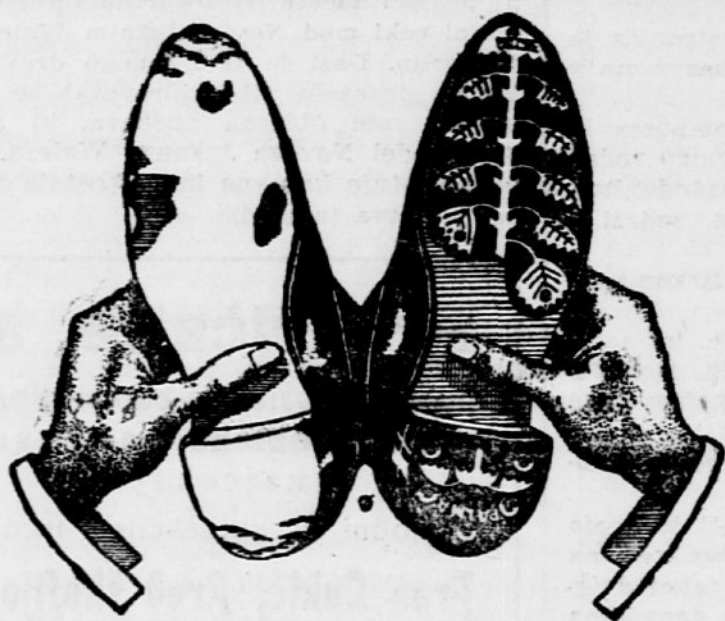
selega prijatelja g. Srečka, ki se ni mogel dovolj nadihati in navžiti toliko časa pogrešanega svobodnega zraka in solnca. Najhušji boj pa se je bojeval za gardedame. Nisem mislil, da je to tako redko blago V zadnjem hipu skoro prav tik pred odhodom se je našim pevkom posrečilo malo menj kot s silo zarubiti junaško in vedno točno, povrhu pa še radevolje pri petju pomagajoč gđc. Klementino ter skromno in tiho mimozo gđc. Jožico. Obe sta od prvega do zadnjega hipa izleta energično in neustrašeno izpolnjevali svojo zadačo, ki pa, hvala razboritim mladim pevkom, nikakor ni bila prav težka.

Eno uro po sklepu šolskega leta smo že sedeli v dveh udobnih vagonih, ki sta nas, hvala kavalirski železniški upravi, spremljala na vsej železniški poti, brez presedanja pripeljala v Lendavo, čakala nas v Ptuj in Celju ter prišla z nami zopet domov. Na kolodvoru so nam vedno uslužni prijatelji Matičarji želeli srečno in uspešno pevsko pot.

Vitez Hadik.

Ob 12h smo zapustili Ljubljano ob 8h zvečer smo imeli že prvi koncert v Dolnji Lendavi. Čvrsto glasovno ubrani in najboljši volje smo izstopili na malem lendavskem kolodvoru, kjer

je nas pričakoval že g. Ljubo ki je šel vedno pred nami kot kvartirni mojster. Na kolodvoru pa so bili menda vsi lendavski Slovenci z nadučiteljem g. Franom Golobom na čelu. On s svojimi tovariši Birso, Klanjškom, Goriškom itd. nam je pripravil vse, česar je bilo treba za koncert, za enovečerno prehrano in prenočišča. Da je bilo to zelo trudopolno delo, je razvidno že iz tega, da v celi Lendavi za nas ni mogel dobiti enega klavirja, četudi jih v mestu ne manjka. Slovenci jih nimajo, drugi jih ne dajo. Pa vendar smo se rešili iz zanke. Naši smo harmonij in ker g. Srečka tega instrumenta ni vajen, zamenjala sva vlogę. On je točke, ki so s klavirjem, dirgiral, jaz pa sem žagal slabi harmonij, da je cvilil, stokal in škripal, kar so avtomatični mehovi le dali. Takoj po prihodu v hotel »Krona« smo se očistili in hajd na oder. Nekoliko nam je utripalo srce, saj smo vedeli, da je večji del poslušalstva neslovenski in da nimamo nade v prizanesljivo oceno. Velika, neodpušljiva napaka naših ljudi iz centrov je, da podcenjujejo umstveni nivo takozvanega »zakotnega« prebivalstva. V naši domišljavosti mislimo, da je za te, resnih umetniških užitkov pogrešajoče ljudi vse dobro, kar jim prinesemo. (Dalje)

Pazite na razliko

med kožnimi potplati in Palma Kaučuk potplati in petami. Prednosti proti kožnim potplati so večja trajnost in vzdržljivost čevljev, elastična in ugodna hoja, ter nizka cena.

Zahtevajte edino le »Palma«.

Modna trgovina

A. Sinkovic nasl.

K. Soss

Ljubljana

Mestni trg 19.

Najboljša kolesa in šivalni stroji

za rodbinsko in obrtno rabo so edino

JOSIP PETELINCA znamke GRITZNER

in Adler

Ljubljana

ob vodl poleg Prešernovega spomenika.

Pisalni stroji, potrebščine mehanična delavnica (popravljalnica)

L. BARAGA, Ljubljana, Selenburgova ulica 6-

Vincilira

oženjenog tržim. Prednost imadu koji imadu odraslu kcer za služavku i sina za kočijaša. Plaća u naravi stan, ogrjev, svetlo, mleko, kuhinjski vrt i jutro oranice. plaća u gotovom prema pogodbi. Obratite se pohlje na posjednika Franjo Kolar, Kutina. 4447

Noteze

vseh velikosti in različne vezave po najnižji ceni na drobno in debelo

Narodna knjigarna Ljubljana — Prešernova ulica štev. 7

Krepčajte otroke in bolnike z »Juhano«!

Avtomobili — listi pozor!

Bencin

v sodih in cisternah kakor tudi prvovrstna ameriška

avto olja

v sodih in kantah se zopet redno dobi,

najceneje pri

A. LAMPRET,

Ljubljana, Krekov trg št. 10. Telefon 247.

4515

Fotografii!

Najcenejši izvir za trgovanje je

3741

Foto industrija Novi Vrbaš (Bačka)

Članik s približno 400 slikami brezplačno in pošiljnice prosto.

Amaterji!

3741

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanj 5 para.

Prodaj

Osební avto,

štirisedežen, v najboljšem stanju, se ceno prod. — Jos. Puh, Gradska ulica 22. 4395

«Wanderer»-avto,

moderno opremljen — se prod. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 4405

Proda se žaga

s polnojarmenikom v večjem mestu Slovenije. — Dopisi naj se pošljejo pod »Žaga/4407« na upr. »Slov. Naroda«. 4405

Motorno kolo

»Douglas«, 2¹/₂ HP sk. raj tovarniško novo, se radi odpotovanja prod. — Le ustmena pojasnila da trdka H. Kenda, Ljubljana. 4404

Službe

Sprejmejo se takoj

dva natakarija — donalca in dve spretni natakarija — donalci. — Nadalje se sprejme vajenec za gostilničarsko obrt. Osebn. listova za hlode do 500 milimetara — kupujem. Paropilana Abramović, Crni Lug, Hrvatska, Goriški kotar 4512

Brivski pomočnik,

hiter v britju in striženju las, ne pod 20 let star, po možnosti Sokol ali Orjuna — se takoj sprejme. — Bukovčan Matija, Celje. 4514

Sprejme se k mali družini

brez otrok za takojšnji nastop ali pa s 15. julijem priletna pametna, čedna in varčna kuharica,

ki bi poleg domačih tudi vrtna dela opravljala. — Plača po dogovoru in sposobnosti. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 4469

Unokojen ali

reduciran orožnik,

ki bi bil sposoben nastopiti mesto oskrbnika na posestvu pri Ljubljani — se sprejme. Pogoji: oženjen brez otrok, a žena bi morala voditi kuhinjo za posle Oskrba v hiši. — Ponudbe z zahtevno plačo na: M. Dolničar, restavratore na glavnem kolodvoru v Ljubljani. 4508

Kupim

Beneški jarmenik

ili »Vollgatter« sa više listova za hlode do 500 milimetara — kupujem. Paropilana Abramović, Crni Lug, Hrvatska, Goriški kotar 4512

»Ford«-avto,

razbljen, dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe z nat. tančno ceno pod »20700« na upravo »Slovenskega Naroda«. 4514

POZOR! POZOR!

Plačam najbolje po visokih cenah

stare obleke, čevlje, pohištvo itd. — Dopisnica zadošča, da pridem na dom! — M. Golob, Ljubljana. Sv. Jakoba nabrežje 29. 4486

Stanovanja

Odda se lepa soba

s 15. avgustom solidnega gospodu. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 4518

Več sob s hrano

za gospode za dobo 14 dni, mesec ali več se prav ugodno odda v okolici Graza. — Pri hiši je lep velik vrt ter razgled po vsem mestu in okolici. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 4505

Razno

Nisem plačnik

za dolgove, ki se delajo na moje ime brez moje ga dovoljenja. — Leo Justin, železničar. 4519

ZLATA JAMA!

4516

DALMATINSKA KLET

v večjem mestu Slovenije prod. se radi bolezn. Zelo dobičkono podjetje, kar ti mesečno do 1200. 150 bl vina! Potrebni kapital okrog 250.000 Din. Pojasnila daje: Oskari in rešilni zavod Fr. Veršić nasl., Maribor, Slomškov trg 15

Trgovci, pozor!

Pletarske izdelke

dajemo v komisijo proti garanciji po vseh krajih Slovenije. — Ponudbe pod »ZASLUŽEK« na Publicitas d. d. oglasni zavod, Ljubljana, Kolodvorska ul. 34, II. nadst. 4402

Brez posebnega

obvestila.

4513

Po jako delavnem življenju je nenadoma preminul, zadet v morsk kopeli od kapi, dne 7. julija naš preljubi soprog, oče, ded in tast, gospod

Josip Goljevšček

lesni trgovec.

Prenos zemskih ostankov dragega pokojnika se bo vršil v sredo, dne 9. julija iz kapele Sv. Justa, kamor dospe iz Monfalkona ob pol 19. zvečer. GORICA, 7. julija 1925.

Zaljubljeni ostali.

Inserirajte v »Slovenskem Narodu«!

Prostovoljna javna dražba.

Na prostovoljni javni dražbi se bo prodal skoraj popolnoma nov luksuzni avto, velik, šestsedezeden. Istotam se bodo prodajali trgovski pulti in štelaze, popolnoma nove. Vse to se bo prodajalo pod skrajno nizko ceno, dne 11. julija 1924 ob treh popoldne v skladišču »Balkan«, Dunajska cesta. 4471

Zahvala.

4511

Ker nam je bilo doslej vsled neizmerne bolesti nemogoče izreči zahvalo posameznikom, izrekamo tem potom zahvalo tosočim, ki so spemili na zadnji poti našega nepozabnega tovariša gospoda

Alojzija Brinšek

pripravnika finančne kontrole na Jesenicah

ki je bil dne 6. t. m. zavrato umorjen na Golici v višini 1813 m v izvrševanju svojega nevarnega poklica. Zlasti se zahvaljujemo vrli podružnici Slov. planinskega društva na Jesenicah, ki je pod vodstvom g. Koritnika omogočila prenos trupla v nizavo, pevskega društva Sava, prostovoljnemu gasilnemu društvu na Jesenicah in na Savi, gospodinu odseku društva Sokol na Jesenicah in na Savi, gospodinu doktorju Obersnelu, Rudolfu Osvaldu, inženirju Zelenku, uradnikom glavne carnice, orožništvu in vsem drugim ki so nam šli z vso požrtvovalnostjo na roko. Bog povrni!

Za poduradnike oddelka finančne kontrole na Jesenicah: Starejšina oddelka.